

USVAJANJE EU LEGISLATIVE U OBLASTI GRAĐEVINSKE STOLARIJE

Kako do EU tržišta?

Svrha ovoga biltena je da na razumljiv i praktično primjenjiv način domaće poduzetnike, proizvođače građevinske stolarije, upozna s važećom EU legislativom...

UVOD

Poštovani čitaoc, pred Vama je prvi broj tehničkog biltena kojega Zenička razvojna agencija ZEDA izdaje u okviru projektnih aktivnosti na implementaciji projekta MENTOR 2.

Evropska unija je krajem novembra 2014. dodijelila grant Agenciji ZEDA za implementaciju projekta "MENTOR 2" (Modern Economy through New Technology-Oriented Research, phase II). Projekat je odobren u okviru javnog

poziva Delegacije EU u BiH za podršku lokalnom ekonomskom razvoju u BiH. Ukupna vrijednost projekta je 664.616,77 EUR-a, od čega je Evropska unija osigurala 499.778,57 EUR-a ili 75,19 % dok preostali dio finansiraju Agencija ZEDA, Grad Zenica i Univerzitet u Zenici kao partneri u projektu. Vrijeme implementacije projekta je 30 mjeseci.

MENTOR 2 predstavlja nastavak uspješno implementiranog projekta MENTOR, također finansiranog od strane Delegacije EU kroz čiju imple-

mentaciju je uspostavljena prva i za sada jedina akreditovana laboratorija u BiH za mehanička ispitivanja namještaja i sigurnosti proizvoda LIND.

Projektom MENTOR 2 želi se stimulirati ekonomski razvoj unaprijeđenjem konkurentnosti domaćih MSP na način, da se uvođenjem sistemskog ispitivanja i razvoja finalnih proizvoda građevinske stolarije, njihovi proizvodi usklade s bosanskohercegovačkim i standardima EU za ove proizvode u pogledu mehaničkih karakteristika i energetske efikasnosti.

This project is funded by the European Union

This project is implemented by ZEDA

„Ova publikacija je urađena uz pomoć Evropske unije. Sadržaj ove publikacije je isključiva odgovornost Zeničke razvojne Agencije ZEDA i ni u kom slučaju ne predstavlja stanovišta Evropske unije.“

Svrha ovoga biltena je da na razumljiv i praktično primjenjiv način domaće poduzetnike, proizvođače građevinske stolarije, upozna s važećom EU legislativom u ovoj oblasti te trenutnom situacijom u BiH po ovom pitanju.

Namjera nam je, također, da domaćim preduzećima u potpunosti predstavimo sve elemente EU Uredbe o građevinskim proizvodima br. 305/2011 (Construction Products Regulation- CPR), a koja je stupila na snagu 01.07.2013. godine i ima obavezu primjenu na teritoriji Evropske unije ali i za one zemlje koje su u procesima integracije u EU, odnosno proizvođače koji svoje proizvode žele plasirati na EU tržište.

Tehnički bilten planiramo izdati u 4 izdanja/broja i svaki od njih trebao bi da obradi vrlo specifične teme i oblasti, a koje su međusobno povezane i integralni su dio ranije pomenute EU Uredbe 305/2011.

Teme koje ćemo obraditi u 4 pomenuta izdanja su:

- EU legislativa, obaveze koje proističu iz primjene Uredbe 305/2011,

te aktualna situacija u BiH u ovoj oblasti.

- CE znak, način dolaska do njega i aktivnosti koje proces sticanja prava na isticanje CE znaka zahtijeva.
- Upoznavanja s evropskim i bh standardom za prozore i vrata BAS EN 14351-1+A1:2011 (EN 14351-1:2006+A1:2010) – Standard za proizvod, izvedbene karakteristike - Dio 1- Prozori i vanjska vrata bez otpornosti na požar i/ili propuštanje dima, a koji predstavlja krovni standard za sve građevinske proizvode i njihovu klasifikaciju.
- Realizacija ispitivanja po specifičnim EU i bh standardima kojima se vrše mehanička ispitivanja otpornosti prozora i vrata na propusnost zraka, opterećenje vjetrom, vodopropusnost, uzastopno otvaranje i zatvaranje te utvrđivanje otpornosti na udare mekim i tvrdim tijelom prozora, vrata, kapa i fasadnih roletni, određivanje otpornosti na verikalno opterećenje i statičko torziono opterećenje vrata sa okretnim krilom, određi-

vanje otpornosti prozora na okomito opterećenje, ispitivanje sila pri otvaranju i zatvaranju prozora i vrata, ispitivanje krila vrata udarom tvrdog tijela, utvrđivanje dimenzionalnih karakteristika i osnovne i lokalne ravnosti krila vrata, i nakon realizovanih ispitivanja, definisanje klase tolerancija prema rezultatima ispitivanja.

Na kraju, važno je navesti da je ovaj tehnički Bilten nastao na osnovu informacija i materijala iz Studije o stanju i politikama u oblasti drvoprerađiva i proizvodnje građevinske stolarije u BiH, a koja je rađena od strane eminentnih eksperata iz sektora drvoprerađiva u Bosni i Hercegovini. Ova studija je također jedna od projektnih aktivnosti koja ima za cilj identifikovanje „uskih grla“ u pomenom sektoru, te donošenje preporuka i pokretanje inicijativa prema nadležnim institucijama i tijelima u BiH, za njihovo prevazilaženje i poboljšanja u ovom, za BH privredu, vrlo značajnom proizvodnom i izvornom sektoru.

PREGOVOR

Sloboda kretanja i sigurnost proizvoda su ključni elementi unutrašnjeg tržišta EU. **Jedinstveno EU tržište¹** zahtijeva da proizvodi koji se plasiraju na tržište moraju zadovoljiti bitne zahtjeve za sigurnost i zaštitu zdravlja, što je definisano **Direktivom o općoj sigurnosti proizvoda 2001/95/EZ (General Product Safety Directive 2001/95/EC - GPSD)²**. Da bi određene grupe proizvoda mogle biti plasirane na EU tržište, moraju se ispoštovati principi **Novog pristupa (New legislative framework)³**, prema kojima je na većinu proizvoda neophodno postaviti CE oznaku, koja omogućava slobodno kretanje proizvoda na EU tržištu i istovremeno je garant visokog nivoa zaštite potrošača. CE oznaka nije oznaka kvaliteta niti porijekla proizvoda, već garancija da je proizvod usaglašen sa svim bitnim zahtjevima evropskih **Direktiva Novog pristupa⁴** koje se na njega odnose i da je sprovedena ocjena usklađenosti.

Sve ovo podrazumijeva standardizaciju proizvoda u skladu s **harmonizira-**

nim evropskim standardima (hENS)⁵ koji prate Direktive Novog pristupa. Grupa proizvoda koja je predmet ovog Biltena i na koje je potrebno postaviti CE oznaku su građevinski proizvodi - prozori i vrata.

Proizvođači izvan područja država članica EU, koriste CE oznaku, kada žele da uvezu svoj proizvod u države članice EU, samo pod uslovom, da državno zakonodavstvo, u našem slučaju bh zakonodavstvo, zahtijeva za proizvode o kojima je ovdje riječ, korektnu i perfektu transpoziciju **acquis-a⁶** tako da proizvodi na tržištu BiH i proizvodi koji se uvoze u EU treba da ispune oba zahtjeva, zahtjev državnog zakonodavstva i zahtjev **acquis-a**. Treba napomenuti da samo **Prijavljena tijela (Notified Bodies-NBs)⁷** EU država članica mogu ocijeniti usklađenost proizvoda sa **acquis-om**, ako će proizvod biti uvezen u EU. **Tijela za ocjenjivanje usklađenosti iz**

Bosne i Hercegovine, akreditirana od strane **Instituta za akreditiranje BiH – BATA⁸**, mogu da ocjenjuju usklađenost proizvoda koji se uvoze u EU samo kada postanu Prijavljena tijela (Notified Bodies-NBs) odnosno,

a) Kada sporazumi o ocjenjivanju usklađenosti i prihvatanju industrijskih proizvoda (ACAA=PECA) između EU i BiH stupe na snagu (za proizvode koji su obuhvaćeni jednim takvim sporazumom); ili

b) kada BiH postane članica EU. Države kandidati se moraju odlučiti za privremenu vlastitu oznaku kako bi postepeno prilagodile svoje zakonodavstvo i izgradile svoju strukturu ocjene usklađenosti. U nekim slučajevima, na primjer, kada usvajanje **acquis-a** i pregovora o pridruživanju moraju biti veoma brzi, a državne oznake usklađenosti ranije nisu postojale, države članice moraju direktno početi sa primjenom CE oznake. To zavisi od (potencijalne) države kandidata da odluči kako najbolje da postupi uzimajući u obzir njene specifične uslove.

Ovim Biltenom želimo da pojasnimo i olakšamo put do CE oznake BiH proizvođačima građevinske stolarije – prozora i vrata i izvoz građevinskih proizvoda iz BiH na jedinstveno EU tržište.

8 <http://www.bata.gov.ba>

1 http://europa.eu/pol/singl/index_hr.htm

2 http://ec.europa.eu/consumers/consumers_safety/product_safety_legislation/general_product_safety_directive/index_en.htm

3 <http://ec.europa.eu/growth/single-market/goods/new-legislative-framework/>

4 <http://ec.europa.eu/growth/single-market/goods/new-legislative-framework/>

5 http://ec.europa.eu/growth/single-market/european-standards/harmonised-standards/index_en.htm

6 Pravne tekovine EU-Acquis Communautaire. Ovo je francuski izraz, koji u osnovi znači, "EU kakva jeste" - drugim riječima, prava i obaveze koje dijele sve zemlje EU. „Acquis“ uključuje sve EU ugovore i zakone, deklaracije i rezolucije, međunarodne sporazume o pitanjima EU i presude Suda pravde. Takođe uključuje akcije koje vlade EU preuzimaju zajedno u oblasti „pravosuđa i unutrašnjih poslova“ i u oblasti zajedničke spoljne i bezbjedonosne politike.

7 http://ec.europa.eu/growth/tools-databases/nando/index.cfm?fuseaction=directive.notifiedbody&dir_id=33

AKRONIMI

EU	European Union / Evropska unija
EEC	European Economic Community / Evropska Ekonomska Zajednica – EEZ
EC	European Community / Evropska Zajednica - EZ
GPSD	General Product Safety Directive 2001/95/EC/ Direktiva o općoj sigurnosti proizvoda 2001/95/EZ
CPD	Council Directive 89/106/EEC for construction products/ Direktiva Vijeća za građevinske proizvode 89/106/EEZ
CPR	Regulation (EU) No 305/2011 for construction products/ Uredba o građevinskim proizvodima (EU) No 305/2011
CEN	European Committee for Standardization/Evropski komitet za standardizaciju
CENELEC	European Committee for Electrotechnical Standardization/ Evropski komitet za elektrotehničku standardizaciju
ETSI	European Telecommunication Standards Institute/ Evropski institut za telekomunikacijske standarde
EAD	European Assessment document/ Evropski dokument za ocjenjivanje
ETA	European Technical assessment / Evropska tehnička ocjena
EOTA	European organization for Technical assessment / Evropska organizacija za tehničku ocjenu
TAB	Technical assessment body / Tijelo za tehničko ocjenjivanje
hENs	Harmonised European standards /Usklađeni evropski standardi
NB	Notify body/ Pijavljeno tijelo
NANDO	New Approach Notified and Designated Organisations / NANDO informacijski sistem - Baza Prijavljenih tijela
AoC	Attestation of Conformity / Ocjena usaglašenosti
AVCP	Assessment and Verification of Constancy of Performance / Ocjenjivanje i potvrđivanje stalnosti svojstava
BAS	Institute for standardization of BIH / Institut za standardizaciju BIH
BATA	Institute for accreditation of BIH / Institut za akreditiranje BIH

1. EU ZAKONODAVSTVO

1.1 Osnovne definicije

EU zakonodavstvo čine: Ugovori o osnivanju Evropske unije i njenom funkcionisanju, Uredbe, direktive i odluke EU - koje imaju direktan i indirektan uticaj na države članice EU.

Ciljevi utvrđeni EU ugovorima se ostvaruju različitim zakonodavnim aktima. Ti zakonodavni akti uključuju uredbu, direktive, odluke, preporuke i mišljenja. Određeni su obavezujući, a drugi nisu. Neki vrijede za sve države članice, a neki samo za pojedine.

Uredba - obavezujući zakonodavni akt koji se mora u cijelosti primjenjivati u čitavoj Evropskoj uniji.

Direktiva - obavezujući zakonodavni akt kojim se utvrđuje cilj koji sve države članice EU moraju ostvariti. Međutim, svaka država samostalno odlučuje o načinu na koji će ostvariti taj cilj.

Odluka - obavezujuća je za one kojima je upućena (npr. država članica EU ili pojedinačno preduzeće) i direktno se primjenjuje.

Preporuka - nije obavezujuća. Preporukom se institucijama omogućava da iznesu svoje tačke gledišta i predlože način djelovanja, a da se pritom ne nameću nikakve pravne obaveze onima kojima je upute.

Mišljenje - instrument kojim se institucijama omogućava da daju neobavezujuću izjavu bez nametanja ikakve pravne obaveze onima kojima je upućeno. Mišljenje nije obavezujuće. Mogu ga izdati glavne institucije EU (Komisija, Vijeće, Parlament), Odbor regija te Evropski privredni i socijalni odbor. Tokom izrade zakonodavstva, odbori daju mišljenje sa svog specifičnog regionalnog ili privrednog i socijalnog stanovišta.

EU zakonodavstvo ima jednaku snagu kao i nacionalno zakonodavstvo te se njime dodjeljuju prava i obaveze nadležnim tijelima u svakoj državi članici, osobama i preduzećima. Nadležna tijela u svakoj državi članici

odgovorna su za prijenos EU zakonodavstva u svoje nacionalno zakonodavstvo, njegovu ispravnu primjenu te moraju garantovati prava građana u okviru tog zakonodavstva.

Proizvodi koji su usklađeni s evropskim zakonodavstvom, slobodno cirkulišu na Jedinstvenom EU tržištu. Funkcionalno Jedinstveno EU tržište podstiče konkurenciju i trgovinu, poboljšava efikasnost, podiže kvalitet i pomaže smanjenju troškova. Evropsko Jedinstveno tržište je jedan od najvećih postignuća EU što je podstaklo ekonomski rast i olakšalo svakodnevni život evropskih kompanija i potrošača. Jedan od ciljeva Evropske komisije je da pomogne povećanje konkurentnosti građevinskog sektora.

1.2. GRAĐEVINSKI PROIZVODI

Građevinska industrija je vrlo važna za ekonomiju EU. Sektor obezbjeđuje 18 miliona direktnih radnih mjesta i doprinosi oko 9% BDP-a Evropske unije. Također, stvara nova radna mjesta, doprinosi ekonomskom rastu, i nudi rješenja za društvene, klimatske i energetske izazove. Do 95% kompanija iz oblasti građevinarstva i arhitekture su mikro-preduzeća ili mala i srednja preduzeća (MSP). Građevinski proizvodi utiču na svojstva građevina uzimajući u obzir sigurnost, zdravlje, ekološka svojstva i energetske efikasnosti. Održiva upotreba resursa se odnosi na recikliranje, trajnost i upotrebu ekološki kompatibilnih materijala. Cilj Evropske komisije je da pomogne povećanju konkurentnosti građevinskog sektora kroz osiguranje potpune implementacije **Uredbe o građevinskim proizvodima (EU) br. 305/2011 (Construction Products Regulation- CPR), u daljem tekstu - Uredba (CPR)**⁹.

Uredba (CPR) je stupila na snagu 01.07.2013.godine, ima obaveznu primjenu na teritoriji Evropske uni-

⁹ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32011R0305>

je, praktično zamenjuje **Direktivu o građevinskim proizvodima (89/106/EEZ - CPD), u daljem tekstu Direktiva (CPD)**¹⁰, pruža pojašnjenja koncepta i načina dolaska do CE oznake za građevinske proizvode i uvodi pojednostavljene procedure koje imaju za cilj smanjenje troškova preduzeća, posebno malih i srednjih.

Delegirane Uredbe Komisije (EU) koje regulišu oblast građevinskih proizvoda unutar Uredbe (CPR) su:

- **Delegirana Uredba Komisije (EU) br. 1062/2013**¹¹ o formatu evropske tehničke ocjene za građevinske proizvode - postizanje dovoljne fleksibilnosti za prikaz svojstava proizvoda u evropskoj tehničkoj ocjeni kako bi proizvođač neometano i precizno mogao navesti ta svojstva u svojoj izjavi o svojstvima građevinskih proizvoda.

- **Delegirana Uredba Komisije (EU) br. 157/2014**¹² o uslovima za objavu Izjave o svojstvima građevinskih proizvoda na web-stranicama.

- **Delegirana Uredba Komisije (EU) br. 568/2014**¹³ o izmjeni priloga V Uredbe (CPR) koji se odnosi na ocjenjivanje i provjeru trajnosti svojstava građevinskih proizvoda - olakšanje rada proizvođača i

tijela za ocjenjivanje i provjeru trajnosti svojstava građevinskih proizvoda, smanjivanje administrativnog opterećenja i pojašnjenje tumačenja Uredbe (CPR).

- **Delegirana Uredba Komisije (EU) br. 574/2014**¹⁴ o izmjeni priloga III Uredbe (CPR) koji se odnosi na model koji će se koristiti za izradu Izjave o svojstvima o građevinskih proizvoda - omogućavanje fleksibilnosti koju zahtijevaju različite vrste građevinskih proizvoda i različiti proizvođači i pojednostavljenje Izjave o svojstvima.

- **Delegirana Uredba Komisije (EU) br. 2016/364**¹⁵ o klasifikaciji reakcije na požar građevinskih proizvoda u skladu sa Uredbom (CPR).

Usklađena pravila za plašman građevinskih proizvoda na EU tržište i zajednički tehnički jezik za ocjenjivanje svojstava građevinskih proizvoda, propisani su Uredbom (CPR).

1.3. O UREDBI (CPR)

1.3.1. Područje primjene

Uredbom (CPR) se propisuju uslovi za stavljanje na tržište i stavljanje na raspolaganje na tržište EU građevinskih proizvoda utvrđivanjem usklađenih pravila o načinu izražavanja svojstava građevinskih proizvoda u odnosu na njihove bitne karakteristike i upotrebu CE oznake na navedenim proizvodima.

¹⁴ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32014R0574>

¹⁵ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32016R0364>

Uredba (CPR) se primjenjuje na područje proizvoda koji je naveden u Tabeli 1.

Tabela 1. — Područje proizvoda

ŠIFRA PODRUČJA	PODRUČJE PROIZVODA
1.	Predgotovljeni obični/lagani/autoklavirani porasto betonski proizvodi.
2.	Vrata, prozori, zaklopci, ulazna vrata i srodni proizvodi.*
3.	Membrane, uključujući nanijete u tekućem stanju, i sklopovi (za kontrolu vode i/ili vodene pare).
4.	Proizvodi za toplinsku izolaciju. Spregnuti izolacijski sklopovi/sustavi.
5.	Konstruktivski ležajevi, svornjaci za konstrukcijske zglobove
6.	Dimnjaci, dimovodi i posebni proizvodi.
7.	Gipsani proizvodi.
8.	Geotekstili, geomembrane i srodni proizvodi.
9.	Ovještene fasade/obloge/zabrtvljene staklene konstrukcije.
10.	Pričvršćena protupožarna oprema (požarni alarmi/detektor, pričvršćeni protupožarni proizvodi, proizvodi za kontrolu požara i dima i suzbijanje eksplozije).
11.	Sanitarni uređaji.
12.	Pričvršćena prometna oprema: cestovna oprema.
13.	Proizvodi od konstrukcijskog drva/elementi i pomoćni dijelovi.
14.	Paneli na osnovi drva i elementi.
15.	Cement, građevna vapna i druga hidraulička veziva.
16.	Čelik za armiranje i prednapinjanje betona (i pomoćni dijelovi).Sklopovi za naknadno napinjanje.
17.	Zide i srodni proizvodi.zidni elementi, mortovi i pomoćni dijelovi.
18.	Proizvodi za inženjerstvo otpadnih voda.
19.	Podne obloge.
20.	Konstruktivski metalni proizvodi i pomoćni dijelovi.
21.	Završni proizvodi unutarnjih i vanjskih zidova i plafona. Sklopovi unutarnjih pregrada.
22.	Krovni pokrovi, krovni svjetlici, krovni prozori i pomoćni proizvodi.krovni sklopovi.
23.	Proizvodi za gradnju cesta.
24.	Agregati.
25.	Građevni adhezivi.
26.	Proizvodi srodni s betonom, mortom i injekcijskom masom.
27.	Uređaji za grijanje prostora.
28.	Cijevi, spremnici i pomoćni dijelovi koji nisu u dodiru s vodom namijenjenom za ljudsku potrošnju.
29.	Građevni proizvodi u dodiru s vodom namijenjenom za ljudsku potrošnju.
30.	Proizvodi od ravnog stakla, profiliranog stakla i staklenih blokova.
31.	Kabeli za struju, kontrolu i komunikacije.
32.	Brtvila za spojeve.
33.	Proizvodi za pričvršćenje.
34.	Sklopovi i jedinice zgrada i predgotovljeni elementi.
35.	Proizvodi za zaustavljanje požara, brtvljenje i zaštitu od požara.Proizvodi za usporavanje požara.

* Napomena! Fokus našeg Biltena su građevinski proizvodi: vrata, prozori, zaklopci, ulazna vrata i srodni proizvodi.

1.3.2. Definicije

Definicije pod Uredbom (CPR) su:

- 1) „**Građevinski proizvod**“ znači svaki proizvod ili sklop koji je proizveden i stavljen na tržište radi stalne ugradnje u građevinu ili njene dijelove te čija svojstva imaju uticaj na svojstva građevine s obzirom na osnovne zahtjeve za građevinu;
- 2) „**Sklop**“ znači građevinski proizvod koji je na tržište stavio pojedini proizvođač kao skup od najmanje dva odvojena dijela koje treba postaviti zajedno da bi se ugradili u građevinu;
- 3) „**Građevina**“ znači zgrada i inženjerska građevina;
- 4) „**Bitne karakteristike**“ znači one karakteristike građevinskog proizvoda koje se odnose na osnovne zahtjeve za građevinu;
- 5) „**Svojstvo građevinskog proizvoda**“ znači svojstvo koje se odnosi na odgovarajuće bitne karakteristike, izražene nivoom ili razredom ili opisno;
- 6) „**Nivo**“ znači rezultat ocjenjivanja svojstva građevinskog proizvoda koji se odnosi na njegove bitne karakteristike, izražene brojačnom vrijednošću;
- 7) „**Razred**“ znači raspon nivoa, ograničen minimalnom i maksimalnom vrijednošću svojstva građevinskog proizvoda;
- 8) „**Granični nivo**“ znači minimalni ili maksimalni nivo bitne karakteristike građevinskog proizvoda;
- 9) „**Vrsta proizvoda**“ znači skup reprezentativnih nivoa ili razreda svojstava građevinskog proizvoda, koji se odnosi na njegove bitne karakteristike, proizvedenog upotrebom datih kombinacija sirovina ili drugih elemenata u nekom određenom proizvodnom procesu;
- 10) „**Usklađene tehničke specifikacije**“ znači usklađeni standardi i evropski dokumenti za ocjenjivanje;
- 11) „**Usklađeni standard**“ znači standard koji je usvojen od strane jednog od evropskih tijela za standardizaciju popisanih u Prilogu

I. **Direktive 98/34/EZ**¹⁶ na osnovu zahtjeva koji je izdala Komisija u skladu s članom 6. te Direktive;

- 12) „**Evropski dokument za ocjenjivanje**“ znači dokument koji je donijela organizacija TAB-ova (Tijela za tehničko ocjenjivanje) u svrhu izdavanja evropskih tehničkih ocjena;
- 13) „**Evropska tehnička ocjena**“ znači dokumentirana ocjena svojstava građevnog proizvoda koja se odnosi na bitne karakteristike u skladu s odgovarajućim evropskim dokumentom za ocjenjivanje;
- 14) „**Namjeravana upotreba**“ znači namjeravana upotreba građevinskog proizvoda, kako je određeno u primjenjivoj usklađenoj tehničkoj specifikaciji;
- 15) „**Specifična tehnička dokumentacija**“ znači dokumentacija kojom se dokazuje da su metode u okviru primjenjivog sistema ocjenjivanja i provjere stalnosti svojstava zamijenjene drugim metodama, uz uvjet istovrijednosti rezultata dobivenih tim drugim metodama s rezultatima dobivenima ispitnim metodama iz odgovarajućeg usklađenog standarda;
- 16) „**Stavljanje na raspolaganje na tržište**“ znači svaka isporuka građevinskog proizvoda za distribuciju ili upotrebu na tržištu Unije u okviru trgovačke djelatnosti s plaćanjem ili bez plaćanja;
- 17) „**Stavljanje na tržište**“ znači prvo stavljanje na raspolaganje građevinskog proizvoda na tržište Unije;
- 18) „**Privredni subjekt**“ znači proizvođač, uvoznik, distributer ili ovlašteni predstavnik;
- 19) „**Proizvođač**“ znači svaka fizička ili pravna osoba koja proizvodi građevinski proizvod ili koja je takav proizvod osmislila ili proizvela i trguje tim proizvodom pod svojim imenom ili pečatom;
- 20) „**Distributer**“ znači svaka fizička ili pravna osoba u nabavnom lancu, koja nije

proizvođač ili uvoznik, koja je građevinski proizvod stavila na raspolaganje na tržište;

- 21) „**Uvoznik**“ znači svaka fizička ili pravna osoba s poslovnim nastanom unutar Unije koja građevinski proizvod iz treće zemlje stavlja na tržište Unije;
- 22) „**Ovlašteni predstavnik**“ znači svaka fizička ili pravna osoba s poslovnim nastanom unutar Unije koja je dobila pisano ovlaštenje od proizvođača da s posebnim zadacima djeluje u njegovu ime.
- 23) „**Povlačenje**“ znači svaka mjera u nabavnom lancu kojoj je cilj spriječiti stavljanje na raspolaganje građevinskog proizvoda na tržište;
- 24) „**Opoziv**“ znači svaka mjera kojoj je cilj postići povrat građevinskog proizvoda koji je krajnjem korisniku već stavljen na raspolaganje;
- 25) „**Ovlašćivanje**“ ima značenje koje joj je dodijeljeno **Uredbom (EZ) br. 765/2008**¹⁷;
- 26) „**Kontrola tvorničke proizvodnje**“ znači dokumentirana, stalna i unutrašnja kontrola proizvodnje u tvornici u skladu s odgovarajućim usklađenim tehničkim specifikacijama;
- 27) „**Mikropreduzeće**“ znači mikropreduzeće kako je definisano Preporukom Komisije od 6. svibnja 2003. u vezi s definisanjem mikropreduzeća, malih i srednjih preduzeća (14);
- 28) „**Životni ciklus**“ znači uzastopne i međusobno povezane faze vijeka građevinskog proizvoda, od dobave sirovina ili stvaranja iz prirodnih izvora do trenutka njegovog konačnog odlaganja.

Uklanjanje tehničkih prepreka u području izgradnje isključivo se može postići donošenjem usklađenih tehničkih specifikacija za potrebe ocjenjivanja svojstava građevinskih proizvoda. Kada govorimo o građevinskim proizvodima, osnovu

za pripremu standardizacijskih ovlaštenja i usklađenih tehničkih specifikacija čine osnovni zahtjevi za građevine i bitne karakteristike građevinskih proizvoda.

1.3.3. Osnovni zahtjevi za građevine i bitne karakteristike građevinskih proizvoda

Članom 3. Uredbe (CPR) definisani su osnovni zahtjevi za građevine i bitne karakteristike građevinskih proizvoda kako slijedi:

1. Osnovni zahtjevi za građevine utvrđeni su u **Prilogu I Uredbe (CPR)**;
 2. Bitne karakteristike građevinskih proizvoda propisuju se u usklađenim tehničkim specifikacijama u vezi s osnovnim zahtjevima za građevine;
 3. Za posebne grupe građevinskih proizvoda obuhvaćene usklađenim standardom, Komisija EU utvrđuje, prema potrebi i u vezi s njihovom namjeravanom upotrebom, kako je definisano u usklađenim standardima, pomoću delegiranih akata u skladu s članom 60. Uredbe (CPR), one bitne karakteristike za koje proizvođač objavljuje svojstva proizvoda u trenutku njegovog stavljanja na tržište.
- Komisija EU utvrđuje, prema potrebi, pomoću delegiranih akata u skladu s članom 60. Uredbe (CPR), granične nivoe za svojstva u vezi s bitnim karakteristikama koje je potrebno objaviti.

Korištenjem usklađenih tehničkih specifikacija Uredbe (CPR), proizvođačima građevinskih proizvoda omogućeno je sastavljanje **Izjave o svojstvima i postavljanje CE oznake** na građevinski proizvod kada se isti stavlja na EU tržište.

¹⁶ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/HTML/?uri=CELEX:31998L0034&from=en>

¹⁷ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/HTML/?uri=CELEX:32008R0765&from=HR>

1.3.4 Izjava o svojstvima (Declaration of Performance - DoP)

Izjava o svojstvima je ključni dio Uredbe (CPR). Ona pruža informacije o svojstvima proizvoda. U skladu s Poglavljem II, Član 4. Uredbe (CPR) pod Izjavom o svojstvima definisano je sljedeće:

1. U slučaju kada je građevinski proizvod obuhvaćen usklađenim standardom ili je u skladu s evropskom tehničkom ocjenom koja je za njega izdata, proizvođač sastavlja Izjavu o svojstvima u slučaju kada takav proizvod stavlja na tržište.
2. U slučaju kada je građevinski proizvod obuhvaćen usklađenim standardom ili je u skladu s evropskom tehničkom ocjenom koja je za njega izdata, podaci o njegovim svojstvima u bilo kojem obliku u vezi s bitnim karakteristikama definisanim u primjenjivoj usklađenoj tehničkoj specifikaciji, smiju se pružiti samo ako su uključeni i pobliže naznačeni u Izjavi o svojstvima, osim u slučaju kada u skladu sa **Članom 5.**, Izjava o svojstvima nije sastavljena.

3. Sastavljanjem Izjave o svojstvima, proizvođač preuzima odgovornost za usklađenost građevinskog proizvoda s takvim objavljenim svojstvima. U nedostatku objektivnih dokaza koji bi dokazali suprotno, države članice obavezne su prihvatiti Izjavu o svojstvima koju je proizvođač sastavio kao tačnu i pouzdanu.

Sadržaj Izjave o svojstvima prema Poglavlju II, Član 6. Uredbe (CPR) je definisan kako slijedi:

1. Izjavom o svojstvima izražava se svojstvo građevinskih proizvoda u vezi s bitnim karakte-

istikama tih proizvoda u skladu s relevantnim usklađenim tehničkim specifikacijama.

2. Izjava o svojstvima posebno mora sadržavati sljedeće podatke:
 - a) uputu na vrstu proizvoda za koji je Izjava o svojstvima sastavljena;
 - b) sistem ili sisteme ocjenjivanja i provjere stalnosti svojstava građevinskog proizvoda, kako je utvrđeno u Prilogu V.;
 - c) referentni broj i datum izdavanja usklađenog standarda ili evropske tehničke ocjene koji se koristi prilikom ocjenjivanja svake bitne karakteristike;
 - d) prema potrebi, referentni broj upotrijebljene specifične tehničke dokumentacije i zahtjeve za koje proizvođač tvrdi da su u skladu s proizvodom.
3. Nadalje, Izjava o svojstvima također sadrži:
 - a) namjeravanu upotrebu ili upotrebe građevinskog proizvoda u skladu s primjenjivim usklađenim tehničkim specifikacijama;
 - b) popis bitnih karakteristika, kako je utvrđeno u usklađenim tehničkim specifikacijama za objavljenu namjeravanu

- c) upotrebu ili upotrebe;
- c) svojstvo barem jedne bitne karakteristike građevinskog proizvoda koja je relevantna za objavljenu namjeravanu upotrebu ili upotrebe;
- d) prema potrebi, svojstvo građevinskog proizvoda, izraženo nivoima, razredima ili opisno, prema potrebi zasnovano na izračunu u vezi s njegovim bitnim karakteristikama utvrđenima u skladu s Članom 3. stav 3.;
- e) svojstvo bitnih karakteristika građevinskog proizvoda koje se odnose na namjeravanu upotrebu ili upotrebe, uzimajući u obzir odredbe o namjeravanoj upotrebi ili upotreba u slučaju kada proizvođač namjerava proizvod staviti na raspolaganje na tržištu;
- f) za navedene bitne karakteristike za koje nisu objavljena svojstva, slova „NPD” - bez utvrđenog svojstva (engl. No Performance Determined);
- g) u slučaju kada je za taj proizvod izdata evropska tehnička ocjena, svojstvo građevinskog proizvoda izraženo nivoima, razredima ili opisno u vezi

sa svim bitnim karakteristikama sadržanim u odgovarajućoj evropskoj tehničkoj ocjeni.

4. Izjavu o svojstvima potrebno je sastaviti koristeći model utvrđen u Prilogu III.
5. Podatak naveden u Članu 31. ili, ovisno o slučaju, u Članu 33. **Uredbe (EZ) br. 1907/2006¹⁸**, poznate pod nazivom **-REACH (Registration, Evaluation, Authorisation and Restriction of Chemicals)**, potrebno je navesti zajedno s Izjavom o svojstvima.

Napomene:

- Odstupanja od sastavljanja Izjave o svojstvima definisana su u Članu 5. Poglavlja II Uredbe (CPR).
- Dostava Izjave o svojstvima definisana je Članom 7. Poglavlja II Uredbe (CPR).

Na osnovu sastavljene Izjave o svojstvima proizvoda, proizvođač pristupa izradi i postavljanju **CE oznake** na građevinski proizvod.

18 <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/HTML/?uri=CELEX:32006R1907&from=EN>

IZJAVA O SVOJSTVIMA

Izjavljeno da su dole navedeni tipovi proizvoda u skladu sa Zakonom o građevinskim proizvodima (NN 86/08), Pravilnikom o ocjenjivanju sukladnosti, ispravama o sukladnosti i označavanju građevinskih proizvoda (NN 103/08; NN 87/10), Tehničkim propisom za prozore i vrata (NN 69/06).

Proizvođač:
MARLEX d.o.o., KUČANSKA bb, 42000 VARAŽDIN

12
2223

EUROINSPEKT-DRVOKONTROLA d.o.o., Preradovića 31, 10000 Zagreb
AGC CERTIFIKAT
IFT Rosenheim, Theodor-Giesl Str 7-9, 83026 Rosenheim
Broj: 08702655593-ZCP-13/0009

Tehnička specifikacija:
Proizvodi su u skladu s HRN EN 14351-1:2006+A1:2010
Prozori i vrata - Norma za proizvod, izvedbene značajke - 1. dio: Prozori i vanjska sjelačka vrata bez otpornosti na požar i / ili propuštanje dima

Sustav ocjenjivanja sukladnosti: 3

Prozori i vrata MARLEX - Aluplast ID-4000 THX

Namijenjeni upotrebi na privatnim i javnim grijanim objektima
Konstrukcijski dio prozora izrađen je od PVC-a

Svojstva građevinskih proizvoda:
HRN EN 10077-1:2002 TOPLOTA PROPUŠNOST IZV: 0,9 W/m²K
HRN EN 14351-1:2006+A1:2010 IZOLACIJA IZV: 32 dB
HRN EN 12207 ZRAKOPROPUSNOST: RAZRED 3
HRN EN 12208 VOĐENJE PLOŠNOSTI: RAZRED 9A
HRN EN 12210 OTPORNOST NA VJETAR: RAZRED 1

Varaždin, 01.07.2013.

Odgovorna osoba:
Marijan Račić

Declaration of Performance

DoP No. 001/CPR/2014-07-01

1. Unique identification code of the product type: HM-4711/130709-801
2. Intended use: Windows in domestic and commercial locations
3. Manufacturer: AnyCo Ltd
123 Any Street
35123 Any Town
5. System of AVCP: 3
6. Harmonised standard: EN 14351-1:2006+A1:2010
Notified body: Institute XYZ NB No. 9999
7. Declared performances:

Essential characteristic	Performance	Harmonised technical specification
Watertightness	7A	EN 14351-1:2006 + A1:2010
Dangerous substances	-	
Resistance to wind loads	C3/B4	
Load-bearing capacity of safety devices	-	
Acoustic performance	32 dB (-1; -5)	
Thermal transmittance	1.3 W/(m ² K)	
Radiation properties - Solar factor	0.55	
- Light transmittance	0.75	
Air permeability	4	

The performance of the product identified above is in conformity with the set of declared performances.

This declaration of performance is issued, in accordance with Regulation (EU) No 305/2011, under the sole responsibility of the manufacturer identified above.

Signed for on and behalf of the manufacturer by:

T. Müller
Thomas Müller
Any Town, 01/07/2014

Primjeri Izjava o svojstvima za prozore i vrata koji se primjenjuju u zemljama članicama EU

1.3.5 CE OZNAKA

CE oznaka je skraćena izraza iz francuskog jezika **Conformité Européenne (engl. European Conformity)**, koji u prevodu znači Evropska usaglašenost. Uvođenjem CE označavanja u svoje zakonodavstvo, Evropska Unija je razvila inovativni instrument za uklanjanje barijera u prometu dobara i zaštitu javnog interesa. CE oznaka je ključni indikator da je proizvod usaglašen s evropskim zakonodavstvom i da mu je omogućen nesmetan promet na evropskom tržištu. Proizvodi koji su proizvedeni van EU, a posjeduju CE oznaku također imaju pravo na nesmetan promet na evropskom tržištu. Stavljanjem CE znake na proizvod, proizvođač deklarira da je zadovoljio sve zahtjeve za dobivanje CE oznake.

Zahtjevi za CE oznaku definirani su u Članu 8., Poglavlja II, Uredbe (CPR) kako slijedi:

1. Na CE oznaku se primjenjuju opća načela utvrđena u Članu 30. Uredbe (EZ) br. 765/2008.
2. CE oznaka se postavlja na one građevinske proizvode za koje je proizvođač sastavio Izjavu o svojstvima u skladu sa Članovima 4. i 6. Ako proizvođač nije sastavio Izjavu o svojstvima u skladu sa Članovima 4. i 6., CE oznaka se ne smije postaviti. Ako proizvođač postavi ili kada je za proizvođača postavljena CE oznaka, tada on pokazuje da preuzima odgovornost za usklađenost građevinskog proizvoda s objavljenim svojstvom, kao i za usklađenost sa svim primjenjivim zahtjevima propisanim u Uredbi (CPR) i u drugom relevantnom usklađenom zakonodavstvu Unije kojim se predviđa njeno postavljanje. Pravila postavljanja CE oznake predviđena drugim relevantnim usklađenim zakonodavstvom Unije primjenjuju se ne

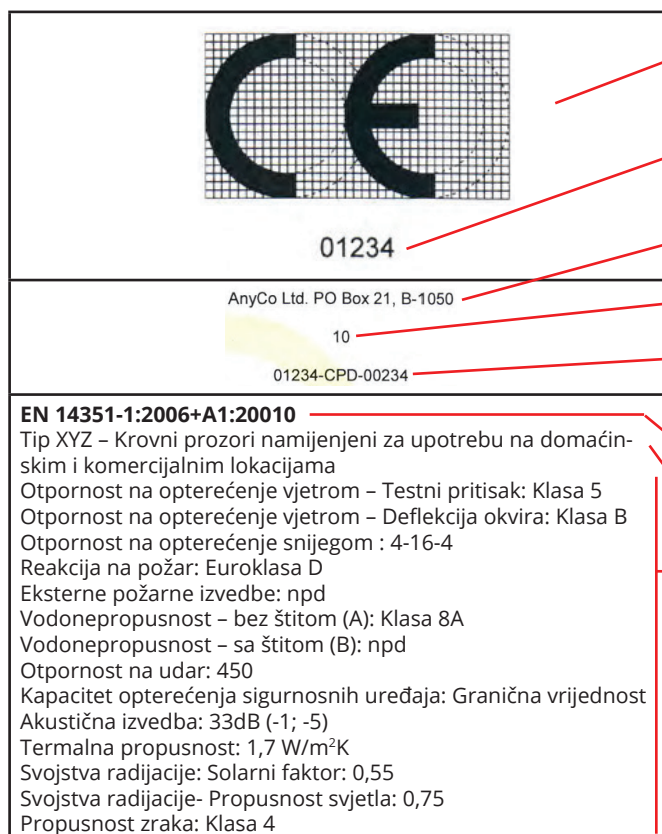
dovodeći u pitanje ovaj stav.

3. Za svaki građevinski proizvod obuhvaćen usklađenim standardom ili za koji je izdata evropska tehnička ocjena, CE oznaka predstavlja jedinu oznaku kojom se potvrđuje usklađenost građevinskog proizvoda s objavljenim svojstvom u vezi s bitnim karakteristikama obuhvaćenim tim usklađenim standardom ili evropskom tehničkom ocjenom. S tim u vezi, države članice ne uvode u nacionalne mjere nikakva upućivanja na oznake kojima se potvrđuje usklađenost s objavljenim svojstvima u vezi s bitnim karakteristikama obuhvaćenim usklađenim standardom, osim CE oznake ili se navedena upućivanja moraju povući.
4. Država članica ne zabranjuje niti spriječava, unutar svog područja ili na području pod njenom odgovornošću, stavljanje na raspolaganje na tržište ili upotrebu građevinskih proizvoda koji nose CE oznaku, ako objavljena svojstva odgovaraju zahtjevima za takvu upotrebu u navedenoj državi članici.
5. Država članica garantuje da upotrebu građevinskog proizvoda koji nosi CE oznaku neće omesti pravila ili uvjeti koje nametnu javna tijela ili privatna tijela koja djeluju kao javna preduzeća ili koja djeluju kao javna tijela na osnovu monopolskog položaja ili na osnovu javnog ovlaštenja u slučaju kada objavljena svojstva odgovaraju zahtjevima takve upotrebe u navedenoj državi članici.
6. Metode koje države članice koriste u svojim zahtjevima za građevinske proizvode te u svojim nacionalnim propisima u vezi s bitnim karakteristikama građevinskih proizvoda moraju biti u skladu s usklađenim standardima.

Prilikom postavljanja CE oznake na građevinske proizvode, proizvođači se

moraju voditi pravilima i uslovima za postavljanje CE oznake definisanim Članom 9. Poglavlja II Uredbe (CPR) kako slijedi:

1. CE oznaku potrebno je postaviti na vidljiv, čitljiv i neizbrisiv način na građevinski proizvod ili etiketu pričvršćenu na njega. U slučaju kada gore navedeno zbog prirode proizvoda nije moguće ili nije opravdano, oznaka se postavlja na ambalažu ili na popratne dokumente.
2. CE oznaka popraćena je s najmanje dva posljednja broja godine u kojoj je prvi put bila postavljena, imenom i registrovanom adresom proizvođača ili identifikacijskom oznakom kojom se jednostavno i bez ikakve dvojbe omogućava identifikacija imena i adrese proizvođača, jedinstvenom identifikacijskom oznakom vrste proizvoda, referentnim brojem Izjave o svojstvima, nivoom ili razredom objavljenog svojstva, uputom na usklađenu tehničku specifikaciju

Primjer CE oznake za krovni prozor u EU

CE označavanje se sastoji od simbola CE oznake datog u **Direktivi 93/68/EEZ**¹⁹

Identifikacijski broj certifikacijskog tijela (samo proizvođači pod **AoC sistemom 1**²⁰)

Ime i registrovana adresa proizvođača

Zadnje dvije cifre godine kada je oznaka data

Broj certifikata (samo za proizvode pod AoC sistemom 1)

Br. evropskog standarda sa godinom izdanja

Opis proizvoda

Informacije o bitnim karakteristikama (pogledati Aneks D standarda BAS EN 14351-1+A1: 2011)

¹⁹ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/HTML/?uri=CELEX:31993L0068&from=EN>

²⁰ AoC sistemi za ocjenjivanje usklađenosti su pod Uredbom (CPR) AVCP sistemi koji su objavljeni u tački 1.3.8.4 ovog Biltena

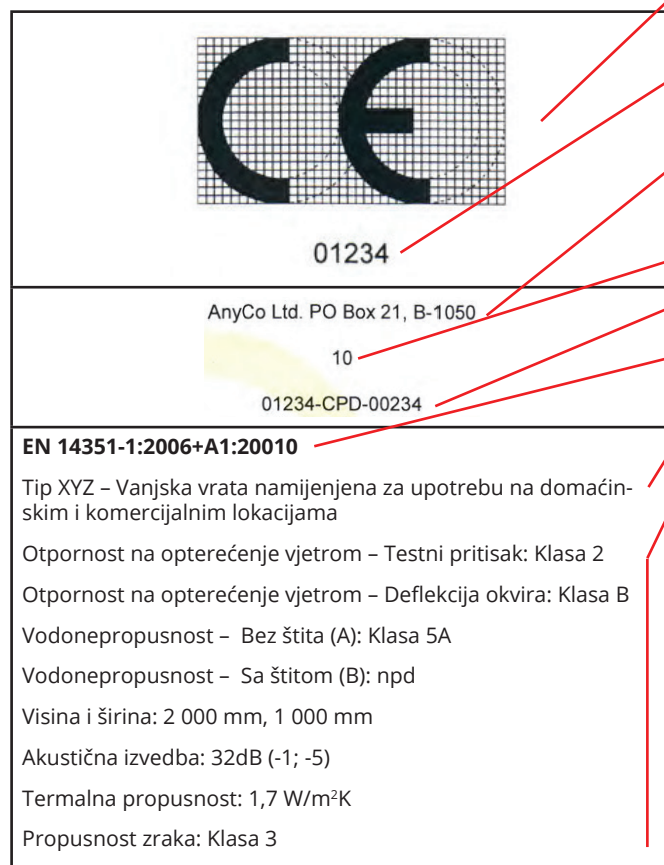
koja se primjenjuje, identifikacijskim brojem prijavljenog tijela i ako je to primjenjivo, namjeravanom upotrebom kako je propisano usklađenom tehničkom specifikacijom koja se primjenjuje.

- CE oznaka postavlja se prije nego što je građevinski proizvod stavljen na tržište. Može biti popraćena grafičkom ili bilo kojom drugom oznakom kojom je jasno označen poseban rizik ili upotreba.

NAPOMENA 1: Pravila CE označavanja su se promijenila od 1. jula 2013. godine.

NAPOMENA2: Put do CE oznake za građevinske proizvode - prozore i vanjska pješačka vrata, na primjeru usklađenog standarda BAS EN 14351-1+A1:2011, detaljno će biti opisan u našem Biltenu 2.

Primjer CE oznake za vanjska vrata u EU

CE označavanje, sastoji se od CE označavajućeg simbola datog u Direktivi 93/68/EEZ

Identifikacijski broj certifikacijskog tijela (samo proizvođači pod AoC Sistemom 1)

Ime i registrovana adresa proizvođača

Zadnje dvije cifre godine kada je oznaka data

Broj certifikata (samo za proizvode pod AoC system1)

Br. evropskog standarda sa godinom publikacije

Opis proizvoda

Informacije o bitnim karakteristikama

Kako bi preduzeća, posebno mala i srednja, mogla prikupiti pouzdane i tačne informacije o zakonu koji je na snazi unutar određene države članice EU u kojoj svoje proizvode namjeravaju staviti na tržište ili ih staviti na raspolaganje na tržištu, države članice EU trebaju imenovati kontaktne tačke za građevinske proizvode.

1.3.6 Kontaktne tačke za građevinske proizvode

April 2016

Uredbom (CPR) pod Članom 10., Poglavlje II, definisani su zahtjevi za kontaktne tačke kako slijedi:

- Države članice EU određuju kontaktne tačke za građevinske proizvode u skladu sa Članom 9. Uredbe (EZ) br. 764/2008.²¹
- Članovi 10. i 11. Uredbe (EZ) 764/2008 se primjenjuju na kontaktne tačke za građevinske proizvode.
- U vezi sa zadacima definisanim u Članu 10. stav 1. Uredbe (EZ) br. 764/2008, svaka država članica garantuje da kontaktne tačke za građevinske proizvode pružaju podatke, upotrebom transparentnih i lako razumljivih izraza o

List of Product Contact Points for Construction (Regulation (EU) 305/2011, Art 10)

COUNTRY	PCP CONSTRUCTION	ADDRESS	TELEPHONE	FAX	E-MAIL	WEBPAGE
AUSTRIA	Österreichisches Institut für Bautechnik (OIB)	Scherkenstraße 4, 1010 Vienna, Austria	+431533650-30	+4315336423	mail@oib.or.at	http://www.oib.or.at
BELGIUM	FPS Economy Department Quality & Safety Unit Standardization & Competitiveness	ING II Boulevard du Roi Albert II, 16 1000 Brussels Belgium	+32 2 277 93 47	+32 22775442	belispcp@economie.fgov.be	http://economie.fgov.be/interpretes/domaines_specifiques/Qualite_construction/products_construction/Point_de_contact
REPUBLIC OF BULGARIA	Ministry of Regional Development and Public Works Department 'Technical Rules and Regulations' Unit 'Construction Products'	Sofia, 1202 'Kiril and Metodij' str., № 17 - 19 Republic of Bulgaria	+359 2 94-05-238	+359 2 987-25-17	cpd-br-mrdpw@mrb.government.bg	http://pcp.mrb.government.bg/
CROATIA	Ministry of Construction and Physical Planning	Ulica Republike Austrije 20 10000 Zagreb, Croatia	+387 2266401	+387 2266401	cpr_kontakt@taocka@mogu.hr	www.mogu.hr
CYPRUS	The Construction Products Sector, Technical Services, Ministry of Interior	ASD NICOSIA CYPRUS	+357 2266401	+357 2266401	cpd@mci.gov.cy	www.mci.gov.cy

*Primjer: Kontaktna tačka za građevinske proizvode u Hrvatskoj je Ministarstvo graditeljstva i prostornog uređenja

odredbama unutar svog državnog područja s ciljem ispunjenja osnovnih zahtjeva za građevine, koji se primjenjuju na namjeravanu upotrebu svakoga građevinskog proizvoda kako je navedeno u Članu 6. stav 3. Uredbe (CPR).

obavljaju svoje funkcije na način kojim se izbjegavaju sukobi interesa, posebno u vezi s postupcima dobivanja CE oznake.

bucijskog lanca, moraju ispuniti određene obaveze kako bi garantovali da na tržište stavljaju ili čine dostupnima samo one građevinske proizvode koji su u skladu sa zahtjevima Uredbe (CPR), a čiji je cilj garancija svojstava građevinskih proizvoda i ispunjenje osnovnih zahtjeva u vezi s građevinama.

Svi privredni subjekti (proizvođači, ovlašteni predstavnici, distributeri i uvoznici) koji posreduju unutar nabavnog i distri-

²¹ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/HTML/?uri=CELEX:32008R0764&from=EN>

izvođača i tijela za tržišni nadzor.

3. Uvoznici navode na građevinskom proizvodu ili ako to nije moguće, na njegovoj ambalaži ili u popratnom dokumentu svoje ime, registrovani trgovački naziv ili pečat te svoju adresu za kontakt.
4. Uvoznici garantuju da su prilikom stavljanja građevinskog proizvoda na raspolaganje na tržištu uz proizvod priložene upute i sigurnosne obavijesti na jeziku koji odredi država članica na koju se navedeno odnosi, a koji je lako razumljiv korisnicima.
5. Uvoznici garantuju da, dok je građevinski proizvod pod njihovom odgovornošću, uslovi skladištenja ili prijevoza ne ugrožavaju njegovu usklađenost s Izjavom o svojstvima, kao ni usklađenost s drugim primjenjivim zahtjevima navedenim u Uredbi (CPR).
6. Uvoznici provode, kada to smatraju potrebnim radi garantovanja tačnosti, pouzdanosti i stalnosti objavljenih svojstava građevinskog proizvoda, testiranje uzoraka građevinskih proizvoda stavljenih na tržište ili stavljenih na raspolaganje na tržištu, istraživanje i prema potrebi, vode registar žalbi i registar neusklađenih ili povučenih proizvoda te obavještavaju distributere o svakom takvom opažanju.
7. Uvoznici koji smatraju ili imaju razloga vjerovati da građevinski proizvod koji su stavili na tržište nije u skladu s Izjavom o svojstvima ili drugim primjenjivim zahtjevima navedenima u Uredbi (CPR), odmah poduzimaju odgovarajuće korektivne mjere kako bi navedeni proizvod doveli u usklađenost ili ga, prema potrebi, povukli ili opozvali. Nadalje, u

slučaju kada navedeni proizvod predstavlja rizik, uvoznici odmah o tome obavještavaju nadležna državna tijela države članice u kojoj su u tu svrhu navedeni građevinski proizvod učinili dostupnim te istovremeno predočuju detalje, posebno o neusklađenosti te o svim poduzetim korektivnim mjerama.

8. Uvoznici stavljaju na raspolaganje tijelima za tržišni nadzor, za period naveden u Članu 11. stav 2., Uredbe (CPR) kopiju izjave o svojstvima te garantuju da je tehnička dokumentacija stavljena na raspolaganje tim tijelima, na njihov zahtjev.
9. Uvoznici nadležnom državnom tijelu, na osnovu njegovog obrazloženog zahtjeva, dostavljaju sve podatke i dokumentaciju potrebne kako bi se dokazala usklađenost građevinskog proizvoda s Izjavom o svojstvima te njegova usklađenost s drugim primjenjivim zahtjevima navedenima u Uredbi (CPR), na jeziku koje to tijelo lako razumije. Oni saraduju s navedenim tijelom, na njegov zahtjev u svakoj aktivnosti koja je poduzeta kako bi se uklonili

svi rizici koje predstavljaju građevinski proizvodi koje su stavili na tržište.

1.3.7.4 Distributeri

Obaveze distributera su sadržane u sljedećem:

1. Prilikom stavljanja građevinskog materijala na raspolaganje na tržištu, distributeri djeluju u skladu sa zahtjevima Uredbe (CPR).
2. Prije stavljanja građevinskog proizvoda na raspolaganje na tržištu, distributeri garantuju da proizvod, prema potrebi, nosi CE oznaku te da su uz njega priloženi dokumenti koji su uslovljeni na osnovu Uredbe (CPR) te upute i sigurnosni podaci na jeziku koji odredi država članica na koju se navedeno odnosi, a koji je lako razumljiv korisnicima. Distributeri također garantuju da su proizvođač i uvoznik poštovali sve zahtjeve utvrđene u Članu 11. stav 4. i 5. i Članu 13. stav 3. Uredbe (CPR). U slučaju kada distributer smatra ili ima razloga vjerovati da građevinski proizvod nije u skladu s Izjavom o svojstvima ili drugim primjenjivim zahtjevima navedenima u

Uredbi (CPR), distributer proizvod ne stavlja na raspolaganje na tržište sve dok isti nije u skladu s priloženom Izjavom o svojstvima te dok nije usklađen s drugim primjenjivim zahtjevima propisanim Uredbom (CPR) ili dok Izjava o svojstvima nije ispravljena. Nadalje, u slučaju kada proizvod predstavlja rizik, distributer o tome obavještava proizvođača ili uvoznika, kao i tijela za tržišni nadzor.

3. Distributer garantuje da, dok je građevinski proizvod pod njegovom odgovornošću, uslovi skladištenja i prijevoza ne dovode u opasnost njegovu usklađenost s Izjavom o svojstvima i usklađenost s drugim primjenjivim zahtjevima Uredbe (CPR).
4. Distributeri koji smatraju ili imaju razloga vjerovati da građevinski proizvod koji su stavili na raspolaganje na tržište nije u skladu s Izjavom o svojstvima ili ostalim zahtjevima Uredbe (CPR), odmah poduzimaju odgovarajuće korektivne mjere kako bi navedeni proizvod uskladili ili ga, prema potrebi, povukli ili opozvali. Nadalje, u slučaju kada navedeni

proizvod predstavlja rizik, distributeri odmah o tome obavještavaju nadležna državna tijela članice u kojoj su u tu svrhu navedeni proizvod učinili dostupnim, navodeći istovremeno detalje, posebno o neusklađenosti te o svim poduzetim korektivnim mjerama.

- Distributeri nadležnom državnim tijelom, na osnovu njegovog obrazloženog zahtjeva, dostavljaju sve podatke i dokumentaciju potrebnu kako bi se dokazala usklađenost građevinskog proizvoda s Izjavom o svojstvima te njegova usklađenost s drugim primjenjivim zahtjevima navedenim u Uredbi (CPR) na jeziku koji je tom tijelu lako razumljiv. Oni surađuju s navedenim tijelom, na njegov zahtjev u svakoj aktivnosti koja je poduzeta kako bi se uklonili svi rizici koje predstavljaju građevinski proizvodi koje su stavili na raspolaganje na tržištu.

Uvoznici i distributeri se u nekim slučajevima smatraju proizvođačima.

1.3.7.5 Slučajevi u kojima se obaveze proizvođača primjenjuju na uvoznike i distributere

Uvoznik ili distributer smatraju se proizvođačem za potrebe Uredbe (CPR) te su podložni obavezama proizvođača u skladu sa Članom 11. ako na tržište stavljaju proizvod pod svojim imenom ili trgovačkom oznakom ili kada mijenjaju građevinski proizvod koji je već stavljen na tržište na način koji može uticati na usklađenost s Izjavom o svojstvima. Proizvođači moraju čuvati tehničku dokumentaciju i Izjavu o svojstvima tokom 10 godina, nakon što je građevinski proizvod stavljen na tržište, zbog identifikacije privrednih subjekata.

1.3.7.6 Identifikacija privrednih subjekata

Tokom perioda navedenog u Članu 11. Stav 2. Uredbe

(CPR), privredni subjekti, tijelima za tržišni nadzor, na njihov zahtjev, daju podatke o:

- svakom privrednom subjektu koji im je isporučio proizvod;
- svakom privrednom subjektu kojem su oni isporučili proizvod.

Kada privredni subjekti žele da na tržište EU plasiraju građevinske proizvode kao što su: vrata, prozori, zasklopki, ulazna vrata i srodni proizvodi, uslov koji se mora ispuniti za slobodan promet ovih proizvoda je da proizvodi moraju biti u skladu s tehničkim alatima Uredbe (CPR), odnosno usklađenim tehničkim specifikacijama definisanim pod Poglavljem IV Uredbe (CPR).

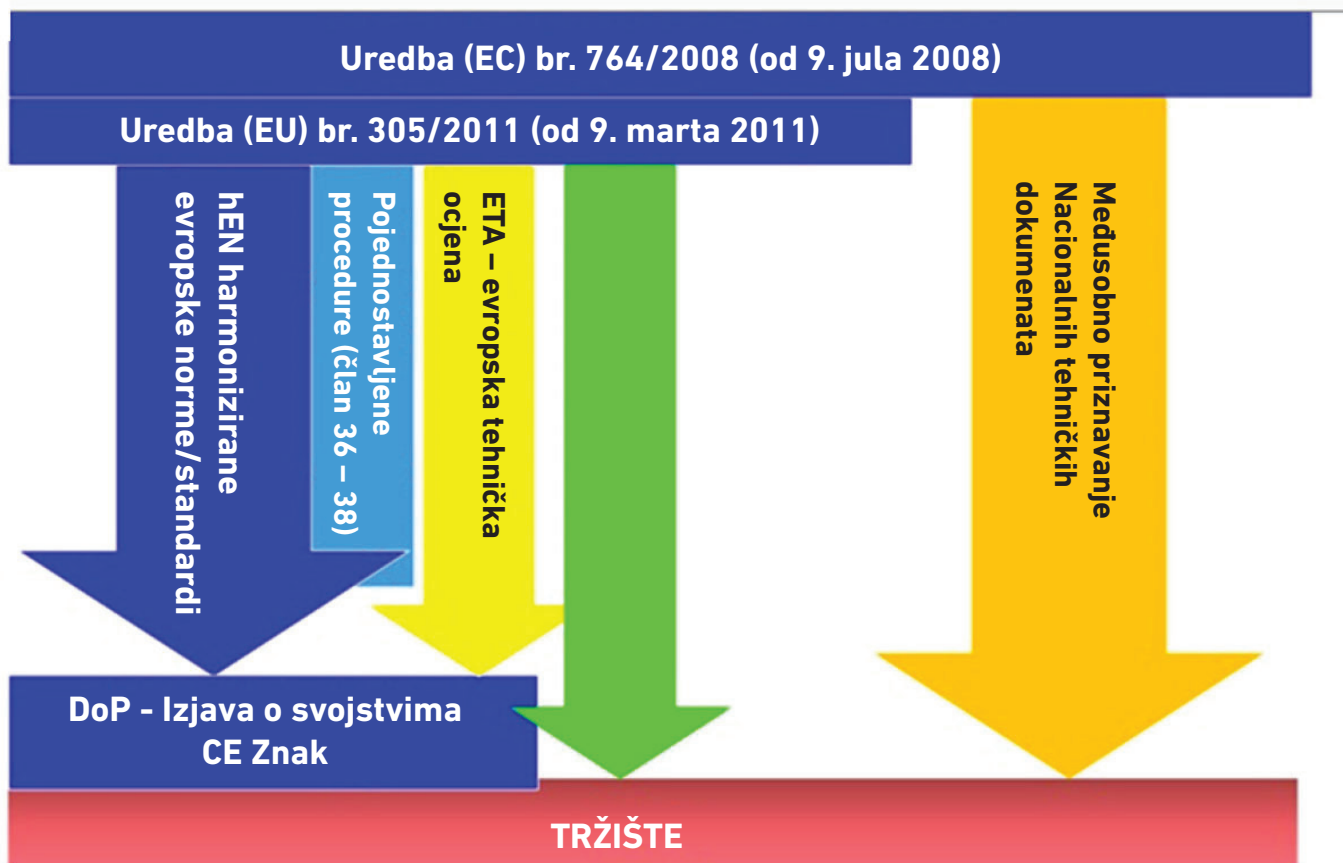
1.3.8 Usklađene tehničke specifikacije

Usklađene tehničke specifikacije su tehnička osnova za ocjenjivanje svojstava građevinskih proizvoda. One omogućavaju proizvođačima da sastave Izjavu o svojstvima proizvoda i postave CE oznaku u skladu sa Uredbom (CPR).

Usklađene tehničke specifikacije obuhvataju ispitivanje, proračun i druge načine, definisane u usklađenim standardima i evropskim dokumentima za ocjenjivanje, radi ocjenjivanja svojstava u vezi s bitnim karakteristikama građevinskih proizvoda. Metode koje države članice EU koriste u svojim zahtjevima za građevine, kao i drugi nacionalni propisi koji se odnose na bitne karakteristike građevinskih proizvoda, moraju biti u skladu s usklađenim tehničkim specifikacijama. Jedna od usklađenih tehničkih specifikacija koje koriste proizvođači da bi sastavili Izjavu o svojstvima proizvoda su harmonizirani / usklađeni standardi.

1.3.8.1 Harmonizirani / usklađeni standardi

Usklađeni standardi su evropski standardi razvijeni od strane priznatih evropskih organizacija za standardizaciju: CEN, CENELEC, ili ETSI. Privredni subjekti i tijela za ocjenjivanje usklađenosti koriste usklađene standarde za svoje proizvo-

de, usluge ili procesa da bi pokazali i dokazali njihovu usklađenost sa zakonodavstvom EU. Reference harmoniziranih standarda moraju biti objavljene u Službenom listu Evropske unije (OJEU). Svi usklađeni evropski standardi imaju informativni **Annex ZA** koji se sastoji od tri dijela:

- 1. ZA1.** Lista karakteristika proizvoda kao i tačke standarda u kojem su navedene metode ispitivanja proizvoda i ocjenjivanje. Lista predstavlja kompilaciju regulisanih zahtjeva za dati proizvod u EU;
- 2. ZA2.** Procedure za ocjenjivanje usaglašenosti sa imenovanjem radnji koje treba izvršiti proizvođač i Prijavljeno tijelo (NB).
Napomena: Ovo je pod Direktivom (CPD) definisano kao sistem za ocjenjivanje usklađenosti, ali je pod Uredbom (CPR) definisano kao ocjenjivanje i provjera stalnosti svojstava;
- 3. ZA3.** Postupak za CE označavanje i etiketiranje.

Prednosti harmoniziranih standarda za građevinski sektor:

- zajedničke metode ocjenjivanja građevinskih proizvoda,
- jedinstvena evropska shema za izjavljivanje svojstava proizvoda.

Harmonizirani evropski standardi stvaraju zajednički tehnički jezik koji se koristi od strane svih sudionika u sektoru građevinarstva sa ciljem da:

- definišu zahtjeve (regulatorna tijela u zemljama EU);
- izjave svojstva proizvoda (proizvođači);
- provjere usklađenost sa zahtjevima i potrebama (inženjeri dizajna, ugovarači).

Na nivou EU postoji više od 450 harmoniziranih/usklađenih standarda za građevinske proizvode razvijenih od strane evropskih tijela za standardizaciju. Usklađe-

ni standardi pod Uredbom (CPR) pokrivaju:

- Mehaničku otpornost i stabilnost,
- Zaštitu u slučaju požara,
- Higijenu, zdravlje i okoliš,
- Sigurnost i pristupačnost pri upotrebi,
- Zaštitu od buke,
- Štednju energije i zadržavanje toplote,
- Održivo korištenje prirodnih resursa.

Lista važećih izdanja usklađenih / harmoniziranih evropskih standarda pod Uredbom (CPR), dostupna je na **CPD/CPR linku**²².

Više o usklađenim standardima pod Uredbom (CPR) možete naći pod Poglavljem IV, Članovi 17. i 18.

Jedan od usklađenih/harmoniziranih evropskih standarda pod Uredbom (CPR) koji se odnosi na prozore i vanjska pješačka vrata, a koji je i predmet našeg Biltena 3, jeste standard EN 14351-1:2006+A1:2010.

Pošto je **BIH standardizacijsko tijelo - Institut za standardizaciju BIH**²³ preuzeo ovaj standard u skladu s Direktivom 98/34/EZ, u BIH koristimo usklađeni standard **BAS EN 14351-1:2006+A1:2010**²⁴

koji je u potpunosti identičan prethodno navedenom usklađenom EN standardu. Kako bi se proizvođačima građevinskih proizvoda omogućilo sastavljanje Izjave o svojstvima za građevinski proizvod koji nije djelimično niti u potpunosti obuhvaćen usklađenim standardom, potrebno je predvidjeti **evropsku tehničku ocjenu (European Technical Assessment - ETA)**²⁵.

Da bi se proizvođačima građevinskih proizvoda izdala ETA, potrebno je da zatraže od **Tijela za tehničko ocjenjivanje (Technical**

²² <http://ec.europa.eu/growth/single-market/european-standards/harmonised-standards/construction-products/>

²³ <http://www.bas.gov.ba/>

²⁴ <http://www.bas.gov.ba/>

²⁵ <http://www.eota.eu/en-GB/content/what-is-an-eta/18/>

Assessment Body - TAB)²⁶ izdavanje evropske tehničke ocjene za svoje proizvode, na osnovu **evropskih dokumenata za ocjenjivanje (European Assessment Documents - EADs)**²⁷.

1.3.8.2 Evropski dokumenti za ocjenjivanje (European Assessment Documents - EADs)

Za slučajeve kada građevinski proizvod nije obuhvaćen ili nije u potpunosti obuhvaćen usklađenim standardom, a čije svojstvo u vezi sa njegovim bitnim karakteristikama ne može u potpunosti biti ocijenjeno u skladu sa postojećim usklađenim standardom, zbog toga što:

- a) *proizvod ne spada u okvir niti jedne od postojećih usklađenih standarda,*
- b) *b) za najmanje jednu bitnu karakteristiku tog proizvoda, metoda ocjenjivanja navedena u usklađenom standardu nije prikladna ili*
- c) *usklađeni standard ne predviđa niti jednu metodu ocjenjivanja u vezi s barem jednom bitnom karakteristikom tog proizvoda,*

organizacija TAB-ova (Evropska organizacija za tehničko ocjenjivanje - EOTA)²⁸

izrađuje i donosi evropski dokument za ocjenjivanje, na osnovu proizvođačevog zahtjeva za evropsku tehničku ocjenu.

Sadržaj EAD-a definisan je Poglavljem IV, Član 24. Uredbe (CPR) kako slijedi:

1. Evropski dokument za ocjenjivanje mora sadržavati, barem, opći opis građevnog proizvo-

da, popis bitnih karakteristika relevantnih za namjeravanu upotrebu proizvoda kako je predvidio proizvođač i kako je dogovoreno između proizvođača i organizacije TAB-ova, kao i metode i kriterije ocjenjivanja svojstava proizvoda u odnosu na navedene bitne karakteristike.

2. U evropskom dokumentu za ocjenjivanje potrebno je utvrditi načela primjenjive kontrole tvorničke proizvodnje, vodeći računa o uslovima proizvodnog postupka predmetnog građevinskog proizvoda.
3. U slučaju kada se svojstvo jedne od bitnih karakteristika proizvoda može prikladno ocijeniti metodama i kriterijima koji su već objavljeni u drugim usklađenim tehničkim specifikacijama ili Smjernicama navedenima u Članu 66. stav 3., odnosno kada se mogu koristiti u skladu s Članom 9. Direktive 89/106/EEZ prije 1. jula 2013. godine u kontekstu izdavanja evropskih tehničkih odobrenja, navedene postojeće metode i kriteriji moraju se ugraditi kao dijelovi evropskog dokumenta za ocjenjivanje.

Na osnovu evropskog dokumenta za ocjenjivanje (EAD), Tijelo za tehničko ocjenjivanje (Technical Assessment Body - TAB) izdaje evropsku tehničku ocjenu (ETA), a na zahtjev proizvođača.

1.3.8.3 Evropska tehnička ocjena (European Technical Assessment - ETA)

Evropska tehnička ocjena (ETA) je alternativa za građevinske proizvode koji nisu obuhvaćeni harmoniziranim standardima. To je dokument koji pruža informaciju o njihovom ocjenjivanju svojstava. Postupak definiše način na koji proizvođač treba da sastavi Izjavu o svoj-

stvima i postavi CE oznaku. Ukratko, procedura izdavanja evropske tehničke ocjene (ETA) se izvodi u sljedećim fazama:

1. Proizvođač zahtijeva evropsku tehničku ocjenu za građevinski proizvod koji nije obuhvaćen ili nije u potpunosti pokriven harmoniziranim standardom. Zahtjev se upućuje TAB- u za odgovarajuće područje proizvoda. TAB ocjenjuje građevinske proizvode na osnovu Evropske dokumentacije za ocjenjivanje. Ova tijela su imenovana od strane zemalja članica EU u skladu s nacionalnim procedurama. Listu TAB-ova možete vidjeti u bazi podataka - **New Approach Notified and Designated Organizations (NANDO)**²⁹.
2. TAB izdaje evropsku tehničku ocjenu na osnovu evropskog dokumenta za ocjenjivanje (EAD) koji je usvojen od evropske organizacije za tehničko ocjenjivanje (EOTA);
3. Ažuriranu listu uputa za konačni EAD objavljuje

²⁹ <http://ec.europa.eu/growth/toolsdatabases/nando/index.cfm?fuseaction=notifiedbody.notifiedbodies&num=TAB&text=Technical%20Assessment%20Body>

Komisija EU u Službenom listu Evropske unije.

Sadržaj Evropske tehničke ocjene (ETA) je definisan Poglavljem IV, Član 26. Uredbe (CPR), kako slijedi:

1. Europsku tehničku ocjenu izdaje TAB na zahtjev proizvođača te na osnovu evropskog dokumenta za ocjenjivanje utvrđenog u skladu s postupcima propisanim Članom 21. i Prilogom II. Pod uslovom da evropski dokument za ocjenjivanje postoji, evropska tehnička ocjena može biti izdana čak i u slučaju kada je izdano ovlaštenje za usklađenost standard. Takvo izdavanje je moguće do početka perioda supostojanja koji je utvrdila Komisija u skladu s Članom 17. stav 5.
2. Evropska tehnička ocjena mora sadržavati svojstva koja je potrebno objaviti, prema nivoima, razredima ili opisu, onih bitnih karakteristika koje su dogovorili proizvođač i TAB-ovi koji su zaprimili zahtjev za evropsku tehničku ocjenu objavljene namjeravane upotrebe i tehničke detalje potrebne za provedbu sistema ocjenjivanja i provjere stalnosti svojstava.

3. Kako bi se zagarantovala jedinstvena provedba ovog Člana, Komisija EU donosi provedbene akte kako bi utvrdila format evropske tehničke ocjene u skladu s postupkom navedenim u Članu 64. Stav 2.

Da bi se garantovala tačnost i pouzdanost Izjave o svojstvima, svojstva građevinskog proizvoda je potrebno ocijeniti, a proizvodnju u tvornici nadzirati u skladu s odgovarajućim sistemom ocjenjivanja i provjere stalnosti svojstava građevinskog proizvoda. Moguće je odabrati nekoliko sistema za primjenu kod odabranoga građevinskog proizvoda, kako bi se u obzir uzela posebna veza nekih njegovih bitnih karakteristika i osnovnih zahtjeva za građevine.

1.3.8.4 Ocjenjivanje i provjera stalnosti svojstava (Assessment and Verification of Constancy of Performance - AVCP)

Ocjenjivanje i provjera stalnosti svojstava (AVCP) je usklađeni sistem koji definiše kako ocijeniti proizvode i kontrolisati stalnost rezultata ocjenjivanja. Pet različitih sistema su na snazi za građevinske proizvode u Pri-

logu V Uredbe (CPR) kako slijedi:

1.1. Sistem 1+ - Izjava proizvođača o svojstvima bitnih karakteristika građevinskog proizvoda na osnovu sljedećih stavki:

- a) proizvođač provodi:**
- kontrolu tvorničke proizvodnje;
 - daljnja ispitivanja uzoraka uzetih u tvornici u skladu s propisanim planom ispitivanja;

b) prijavljeno tijelo za certificiranje proizvoda izdaje certifikat o stalnosti svojstava proizvoda na osnovu:

- određivanja vrste proizvoda na temelju ispitivanja tipa (uključujući uzorkovanje), proračuna tipa, tabličnih vrijednosti ili opisne dokumentacije proizvoda;
- početnog pregleda proizvodnog pogona i kontrole tvorničke proizvodnje;
- stalnog nadzora, ocjenjivanja i vrednovanja kontrole tvorničke proizvodnje;
- ispitivanja slučajnih uzoraka uzetih prije stavljanja proizvoda na tržište.

1.2. Sistem 1 - Izjava proizvođača o svojstvima bitnih karakteristika građevinskog proizvoda na osnovu sljedećih stavki:

- a) proizvođač provodi:**
- kontrolu tvorničke proizvodnje;
 - daljnja ispitivanja uzoraka uzetih u tvornici u skladu s propisanim planom ispitivanja;

b) prijavljeno tijelo za certificiranje proizvoda izdaje certifikat o stalnosti svojstava proizvoda na osnovu:

- utvrđivanja vrste proizvoda na osnovu ispitivanja tipa (uključujući uzorkovanje), izračuna tipa, tabličnih vrijednosti ili opisne dokumentacije proizvoda;
- početnu inspekciju proizvodnog pogona i kontrolu tvorničke proizvodnje;

- stalni nadzor, ocjenjivanje i vrednovanje kontrole tvorničke proizvodnje.

1.3. Sistem 2+ - Izjava proizvođača o svojstvima bitnih karakteristika građevinskog proizvoda na osnovu sljedećih stavki:

- a) proizvođač provodi:
- određivanje vrste proizvoda na osnovu ispitivanja tipa (uključujući uzorkovanje), proračuna tipa, tabličnih vrijednosti ili opisne dokumentacije proizvoda;
 - kontrolu tvorničke proizvodnje;
 - ispitivanje uzoraka uzetih u tvornici u skladu s propisanim planom ispitivanja;
- b) prijavljeno tijelo za certificiranje proizvoda izdaje certifikat o usklađenosti kontrole tvorničke proizvodnje na osnovu:
- početnog pregleda proizvodnog pogona i kontrole tvorničke proizvodnje;
 - stalnog nadzora, ocjenjivanja i vrednovanja

kontrole tvorničke proizvodnje.

1.4. Sistem 3 - Izjava proizvođača o svojstvima bitnih karakteristika građevinskog proizvoda na osnovu sljedećih stavki:

- a) proizvođač provodi kontrolu tvorničke proizvodnje;
- b) prijavljeni ispitni laboratorij provodi određivanje vrste proizvoda na osnovu ispitivanja tipa (utemeljeno na uzorkovanju koje je proveo proizvođač), proračuna tipa, tabličnih vrijednosti ili opisne dokumentacije proizvoda.

1.5. Sistem 4 - Izjava proizvođača o svojstvima bitnih karakteristika građevinskog proizvoda na osnovu sljedećih stavki:

- a) proizvođač provodi:
- utvrđivanje vrste proizvoda na osnovu ispitivanja tipa, proračuna tipa, tabličnih vrijednosti ili opisne dokumentacije proizvoda;
 - kontrolu tvorničke proizvodnje;

b) prijavljeno tijelo nema zadataka.

Ocjenjivanje građevinskih proizvoda na osnovu evropskih dokumenata za ocjenjivanje (EADs) vrše Tijela za tehničko ocjenjivanje (TABs).

1.3.9 Tijela za tehničko ocjenjivanje (Technical Assessment Bodies –TABs)

Ova tijela su imenovana od strane zemalja članica EU u skladu sa nacionalnim procedurama. Lista TAB-ova uključujući njihova područja proizvoda, dostupna je u bazi podataka NANDO-CPR. Da bi se olakšala saradnja tijela za tehničko ocjenjivanje, osnovana je evropska organizacija za tehničko ocjenjivanje (EOTA). Organizacija obavlja sljedeće zadatke:

- usvaja evropske dokumente za ocjenjivanje (EAD) i osigurava da su javno dostupni;
- koordinira zahtjeve za evropsku tehničku ocjenu i procedure usvajanja evropskih dokumenata za ocjenjivanje;

- organizuje koordinaciju svih TAB-ova.

Obaveze za TAB-ove definisane su Članovima 29. do 35. Poglavlja V Uredbe (CPR). Prilikom ocjenjivanja usklađenosti svojih proizvoda, proizvođači mogu i smiju koristiti i pojednostavljene postupke, kako bi se smanjili, što je više moguće, troškovi stavljanja građevinskih proizvoda na tržište, bez snižavanja njihovog nivoa sigurnosti. Proizvođači koji koriste takve pojednostavljene postupke moraju prikladno dokazati da su ispunili navedene uvjete.

1.3.10 Pojednostavljeni postupci

Pojednostavljeni postupci definisani su pod Poglavljem VI, Uredbe (CPR) kako slijedi:

- upotreba prikladne tehničke dokumentacije, Član 36.;
- upotreba pojednostavljenih postupaka za mikropreduzeca, Član 37.;
- drugi pojednostavljeni postupci, Član 38.

Creation Date : 10/07/2016

LIST OF BODIES NOTIFIED UNDER DIRECTIVE : Regulation (EU) No 305/2011 - Construction products					
Name and address of the notified bodies	Iden. number	Decision	Product family, product(Intended use)	AVCP and body function	Technical specification
AIB-VINÇOTTE INTERNATIONA L.S.A. Business Class Kantorenpark Jan Olieslagerslan . 35 1800 Vilvoorde Belgium	0026	98/214/EC	Structural metallic products and ancillaries (2/4): - Structural metallic construction members: finished metallic products such as trusses, girders, columns, stairs, ground piles, bearing piles and sheet piling, but to size sections designed for certain applications, and rails and sleepers. They can be unprotected or protected against corrosion by coating, welded or hot. (for uses in work's frames and foundations)	FPC Certification Body (System 2+)	EN 1090-1:2009+A1:2011
TUV Rheinland Industrie Service GmbH Am Grauen Stein D-51105 Köln Germany	0035	98/214/EC	Structural metallic products and ancillaries (1/4): - Structural metallic sections/profiles: hot rolled, cold formed or otherwise produced sections/profiles with various shapes (T, L, H, U, Z, I, channels, angle, hollow, tubes), flat products (plate, sheet, strip), bars, castings, forgings made of various metallic materials, unprotected or protected against corrosion by coating (to be used in metal structures or in composite metal and concrete structures)	FPC Certification Body (System 2+)	EN 10025-1:2004 EN 10088-4:2009 EN 10088-5:2009 EN 10210-1:2006 EN 10210-2:2006 EN 10340:2007 EN 10340:2007/AC:2008 EN 10340:2007/AC:2008 EN 10343:2009 EN 15088:2005
		98/214/EC	Structural metallic products and ancillaries (2/4): - Structural metallic construction members: finished metallic products such as trusses, girders, columns, stairs, ground piles, bearing piles and sheet piling, but to size sections designed for certain applications, and rails and sleepers. They can be unprotected or protected against corrosion by coating, welded or hot. (for uses in work's frames and foundations)	FPC Certification Body (System 2+)	EN 1090-1:2009+A1:2011 EN 1090-1:2009/AC:2010 EN 1090-1:2009+A1:2011 EN 1090-1:2009+A1:2011
		98/214/EC	Structural metallic products and ancillaries (3/4): - Welding materials (for uses in structural metallic works)	FPC Certification Body (System 2+)	EN 13479:2004
TUV SÜD Industrie Service GmbH Westendstraße 199 80686 München Germany	0036	95/467/EC	Chimneys, flues and specific products (1/1): - Prefabricated chimneys (storey height elements), flue liners (elements or blocks), multi-shell chimney (elements or blocks), single walled chimneys and attached chimneys (chimneys)	FPC Certification Body (System 2+)	EN 1457-1:2012 EN 1457-2:2012 EN 1806:2006 EN 1856-1:2009 EN 1856-2:2009 EN 1857:2010 EN 1858:2008+A1:2011 EN 12448:2011 EN 13063-1:2005+A1:2007 EN 13063-2:2005+A1:2007 EN 13063-3:2007 EN 13069:2005 EN 13084-5:2005 EN 13084-5:2005/AC:2006 EN 13084-5:2005/AC:2006 EN 13084-7:2012 EN 13084-7:2005/AC:2009 EN 13084-7:2012 EN 13084-7:2012

NANDO baza Prijavljenih tijela (NBs) pod Uredbom (CPR)

Jedina priznata treća strana koja provodi zadatke ocjenjivanja i provjere stalnosti svojstava su Prijavljena tijela (Notify bodies – NBs).

1.3.11 Tijela koja podnose prijavu i Prijavljena tijela (Notified bodies – NBs)

Države članice EU imenuju tijelo koje podnosi prijavu Komisiji EU, a koje je odgovorno za uspostavu i provođenje potrebnih postupaka za ocjenjivanje i prijavljivanje tijela koja je potrebno ovlastiti da obavljaju zadatke treće strane u postupku ocjenjivanja i provjere stalnosti svojstava za potrebe Uredbe (CPR) te za nadzor prijavljenih tijela, uključujući njihovu usklađenost sa Članom 43. Evropska komisija osigurava saradnju između Prijavljenih tijela.

Zadaci Prijavljenih tijela su:

- ocjenjivanje svojstava građevinskih proizvoda;
- certificiranje stalnosti svojstava;
- certifikacija fabričke kontrole proizvodnje.

U skladu sa Prilogom V, tačka 2. Uredbe (CPR), tijela uključena u ocjenjivanje i provjeru stalnosti svojstava su:

Tijelo za certificiranje proizvoda; vladino ili nevladino prijavljeno tijelo koje ima potrebnu stručnost i odgovornost da provodi certifikaciju proizvoda u skladu s datim pravilima procedure i upravljanjem;

Certifikacijsko tijelo za kontrolu tvorničke proizvodnje; prijavljeno tijelo, vladino ili nevladino tijelo koje ima potrebnu stručnost i odgovornost da provodi certifikaciju kontrole tvorničke proizvodnje u skladu s datim pravilima procedure i upravljanjem;

Ispitna laboratorija; prijavljena laboratorijak koja mjeri, istražuje, ispituje, umjerava ili na drugi način određuje karakteristike ili svojstva materijala ili građevinskih proizvoda.

Zadaci za Tijela koja podnose prijavu i Prijavljena tijela,

detaljno su definisani Članovima 39. do 55. Poglavlja VII, Uredbe (CPR).

Lista svih Prijavljenih tijela (NBs) pod Uredbom (CPR) dostupna je u NANDO informacionom sistemu.

1.3.11.1 NANDO (New Approach Notified and Designated Organisations) informacioni sistem

Države članice EU, EFTA zemlje (članice EEA) i druge zemlje s kojima je EK zaključila sporazum o međusobnom priznavanju (MRA) i protokol evropskih sporazuma o ocjenjivanju usklađenosti i prihvatanju industrijskih proizvoda (PECAS) odredili su prijavljena tijela, po direktivi. NANDO informacioni sistem sadrži listu svih prijavljenih tijela, koja uključuje identifikacijski broj svakog prijavljenog tijela, područje za koje je prijavljen i predmet je redovnog ažuriranja.

NAPOMENA: Za BiH proizvođače građevinskih proizvoda, pod Uredbom (CPR), najbliža Prijavljena tijela (Notify bodies – NBs) su:

1. EUROINSPEKT - DRVO-KONTROLA društvo s ograničenom odgovornošću za kontrolu robe i inženjering, Zagreb, Hrvatska
Web stranica: www.euroinspekt-drvocontrola.hr
Broj Prijavljenog tijela u NANDO bazi : 2476

2. ZAG - ZAVOD ZA GRAD-BENISTVO SLOVENIJE, Ljubljana, Slovenija
Web stranica: <http://www.zag.si>
Broj Prijavljenog tijela u NANDO bazi : 1404

U slučajevima kada su na tržištu EU neusklađeni proizvodi, nadzor nad tržištem EU osigurava zaštitu potrošača, radnika i drugih javnih interesa kao što su okoliš, sigurnost i fer trgovina. To uključuje aktivnosti kao što su povlačenje proizvoda sa tržišta i primjenu mjera u cilju zaustavljanja protoka neusklađenih proizvoda i / ili usklađivanja istih.

1.3.4.5 Nadzor nad tržištem i sigurnosni postupci

Funkcioniranje organa nadzora nad tržištem u državama članicama EU je zasnovano na Uredbi (EZ) Br. 765/2008. **Poglavljem VIII, Uredbe (CPR) definisani su:**

- Postupci rješavanja građevinskih proizvoda koji predstavljaju rizik na nacionalnom nivou, Član 56.,
- Sigurnosne mjere Unije, Član 57.,
- Usklađeni građevinski proizvodi koji ipak predstavljaju rizik za zdravlje i sigurnost, Član 58.,
- Formalna neusklađenost, Član 59.

Kako je BiH zakonodavstvo regulisalo građevinske proizvode i dokle se došlo sa preuzimanjem EU zakonodavstva za građevinske proizvode, predstavljeno je tačkom 2. ovog Biltena.

2. BIH ZAKONODAVSTVO

Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju (SSP), potpisan između BiH i EU 16.06.2016. godine, između ostalog, predviđa sljedeće:

ČLAN 75. Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju

Standardizacija, mjeriteljstvo, akreditacija i ocjena usklađenosti

1. Bosna i Hercegovina će preduzeti neophodne mjere kako bi postepeno postigla usaglašenost s tehničkim propisima Zajednice i evropskim postupcima standardizacije, mjeriteljstva, akreditacije i ocjenjivanja usklađenosti.

2. U tom cilju, Strane ugovornice će nastojati da: a) promovišu upotrebu tehničkih propisa Zajednice, evropskih standarda i postupaka ocjenjivanja

usklađenosti, b) pružaju pomoć u podsticanju razvoja infrastrukture kvaliteta: standardizacije, mjeriteljstva, akreditacije i ocjenjivanja usklađenosti.

Donošenje tehničkih propisa u **Bosni i Hercegovini** utemeljeno ja Zakonom o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjenjivanju usklađenosti ("Službeni glasnik BiH", broj 45/04), Uputstvom o načinu izrade i postupku donošenja tehničkih propisa ("Službeni glasnik BiH", broj 35/06) i Programom preuzimanja tehničkih propisa ("Službeni glasnik BiH", broj 35/06).

Bosna i Hercegovina je u skladu s Programom preuzimanja tehničkih propisa („Službeni glasnik BiH“, br. 35/06), bila u obavezi preuzeti Direktivu o građevinskim proizvodima (89/106/EEZ) do kraja 2008. godine. Ekspertski tim za preuzimanje Direktive je prekinuo rad na njenom preuzimanju jer su u međuvremenu, entiteti donijeli Zakone o građevinskim proizvodima, a Evropska unija ukinula pomenutu Direktivu i donijela Uredbu (CPR). Budući da se domaći proizvođači građevinskih proizvoda susreću s nizom administrativnih barijera u pogledu dokazivanja kvaliteta svojih proizvoda i ispunjavanju zahtjeva propisanih važećim zakonima u BiH u nastavku dajemo pregled važećih propisa iz oblasti građevinske regulative s fokusom na područje proizvoda navedenim u obom Biltenu, na nivoima entiteta FBiH, RS i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine kojima se propisuju ili su dati uslovi upotrebe građevinskih proizvoda, njihovo stavljanje na tržište i kontrola.

Napomena: BiH zakoni, pravilnici i dr. podzakonski akti dostupni su na web str.: <http://www.propis.ba/> i na web stranicama nadležnih ministarstava.

2.1 Federacija Bosne i Hercegovine (FBiH)

U FBiH glavni zakon relevantan za bezbjednost građevinskih proizvoda je „**Zakon o građevinskim proizvodima**“ („Službene novine FBiH“, br. 78/09). Federalno ministarstvo prostornog uređenja je nadležno za njegovo provođenje. Prema navedenom zakonu, građevinski proizvod je bilo koji proizvod proizveden za trajnu ugradnju u građevine što uključuje visokogradnju i niskogradnju.

Na osnovu navedenog zakona, doneseni su sljedeći **Pravilnici**:

- Pravilnik o tehničkim odobrenjima za građevinske proizvode („Službene novine FBiH“, br. 2/11);
- Pravilnik o uvjetima za lica koja provode radnje ocjenjivanja usklađenosti građevinskih proizvoda („Službene novine Federacije BiH“, br. 49/10 i 64/11);
- Pravilnik o ocjenjivanju usklađenosti građevinskih proizvoda („Službene novine FBiH“, br. 88/10 i 64/11);
- Pravilnik o označavanju građevinskih proizvoda („Službene novine FBiH“, br. 88/10);
- Pravilnik o kontrolnom postupku i načinu provođenja kontrolnog postupka („Službene novine FBiH“, br. 28/11);
- Pravilnik o dopuni Pravilnika o ocjenjivanju usklađenosti građevinskih proizvoda („Službene novine FBiH“, br. 44/16).

Pored „**Zakona o građevinskim proizvodima**“, upotreba građevinskih proizvoda regulisana je i **Zakonom o prostornom planiranju i korištenju zemljišta na nivou FBiH** („Službene novine FBiH“, br. 2/06, 72/07, 32/08, 4/10, 13/10 i 45/10).

Na osnovu navedenog zakona, donesen je i

- Pravilnik o tehničkim svojstvima za prozore i

vrata („Službene novine FBiH“, br. 06/09).

2.2. Republika Srpska (RS)

U RS „**Zakon o građevinskim proizvodima**“ („Službeni glasnik RS“, br. 5/12) je glavni pravni akt od značaja za bezbjednost građevinskih proizvoda. Ovaj zakon provodi Ministarstvo za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju Republike Srpske.

Na osnovu navedenog zakona, doneseni su sljedeći **Pravilnici**:

- Pravilnik za donošenje tehničkog odobrenja („Službeni glasnik RS“, br. 93/12);
- Pravilnik o načinu sprovođenja postupka za ocjenjivanje usklađenosti građevinskih proizvoda („Službeni glasnik RS“, br. 93/12);
- Pravilnik o izdavanju ovlaštenja za donošenje dokumenata o usklađenosti građevinskih proizvoda („Službeni glasnik RS“, br. 93/12);
- Pravilnik o označavanju građevinskih proizvoda („Službeni glasnik RS“, br. 93/12);
- Pravilnik o kontrolnom postupku za građevinske proizvode („Službeni glasnik RS“, br. 93/12).

Pored navedenog zakona, upotreba građevinskih proizvoda regulisana je i **Zakonom o uređenju prostora**

i **građenju** („Službeni glasnik RS“, br. 40/13).

2.3 Brčko Distrikt

U Brčko Distriktu „**Zakon o prostornom planiranju i građenju**“ („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH“, br. 29/08) je relevantan za regulisanje osnovnih principa prostornog planiranja i građenja.

2.4 Zaključak

Zakonima o građevinskim proizvodima u Federaciji Bosne i Hercegovine i Republici Srpskoj su propisani uslovi kada se građevinski proizvod može staviti na tržište, distribuirati i upotrijebiti, kao i uslovi donošenja tehničkog odobrenja, ocjenjivanje usklađenosti, dokumenti o usklađenosti, tehnička uputstva i oznake usklađenosti, važenje dokumenata i znakova izdatih prema stranim propisima, nadzor i kaznene odredbe.

Zakonom o prostornom planiranju i građenju u Brčko distriktu BiH, propisani su uslovi upotrebe građevinskih proizvoda, a nije propisano njihovo stavljanje na tržište. U poglavlju VIII, član 56. stav (2) Zakona je definisano šest bitnih tehničkih karakteristika:

- a) *mehanička otpornost i stabilnost,*
- b) *sigurnost u slučaju požara,*

- c) *zaštita života i zdravlja,*
- d) *pristupačnost,*
- e) *ušteta energije i toplotna zaštita,*
- f) *zaštita od štetnog djelovanja na životnu sredinu.*

Navedeno se dijelom razlikuje od esencijalnih zahtjeva definisanih Direktivom o građevinskim proizvodima (CPD) koji slijede: a) mehanička otpornost i stabilnost, b) sigurnost u slučaju požara, c) higijena, zdravlje i okolina, d) sigurnost u upotrebi, e) zaštita od buke, f) štednja energije i zadržavanje toplote.

U Zakonu o prostornom planiranju i građenju u Brčko distriktu BiH su sigurnost u upotrebi i zaštita od buke propisani članovima 60. i 61. Zakona, tako da se može smatrati da su pokriveni esencijalni zahtjevi Direktive o građevinskim proizvodima. Uslovi upotrebe građevinskih proizvoda, materijala i opreme se razlikuju od uslova propisanih zakonima o građevinskim proizvodima u FBiH i RS, kao i od uslova propisanih Direktivom o građevinskim proizvodima. Tehnička svojstva i način upotrebe građevinskog proizvoda propisani su članovima 66., 67., 69., 70. i 74. Članom 66. Zakona su obrađeni tehnički propisi koje na prijedlog šefa Odjeljenja za javnu sigurnost donosi Vlada Brčko distrikta BiH.

U Tabeli 1, dat je pregled s podacima o važećim zakonima i propisima, kao i slič-

nostima i razlikama u važećoj građevinskoj regulativi na nivou Bosne i Hercegovine s napomenom, da su Zakonom o prostornom planiranju i građenju Brčko distrikta BiH uređena tehnička svojstva i uslovi upotrebe građevinskog proizvoda, a nije posebno propisano njihovo stavljanje na tržište. Zakonima entiteta i Brčko distrikta BiH nisu precizno definisana pitanja međusobnih odnosa vezano za propisane uslove kada se građevinski proizvod može staviti na tržište, distribuirati i upotrijebiti, zatim uslove donošenja i korištenja tehničkog odobrenja, ocjenjivanja usklađenosti, dokumenata o usklađenosti, tehničkih uputstava i oznaka usklađenosti. Osim toga, zbog malog broja ovlaštenih pravnih lica/tijela za ocjenjivanje usklađenosti i izdava-

nje certifikata o usklađenosti, zakone o građevinskim proizvodima u entitetima nije moguće dosljedno provoditi.

Važećim BiH zakonima, različito je riješeno označavanje građevinskih proizvoda:

Zakonom o građevinskim proizvodima u FBiH je predviđeno označavanje oznakom usklađenosti „E”, za onaj građevinski proizvod za koji se Izjavom o usklađenosti potvrđuje usklađenost sa odgovarajućom tehničkom specifikacijom kojom je prihvaćena usklađena evropska specifikacija;

Zakonom o građevinskim proizvodima u RS je predviđeno označavanje oznakom usklađenosti „C” za onaj građevinski proizvod za koji se izjavom o usagla-

šenosti potvrđuje usaglašenost s važećim standardom ili tehničkom specifikacijom Republike Srpske (SRS), a koji nije usaglašen s evropskom specifikacijom.

Označavanje oznakom usklađenosti „CE” u RS, predviđeno je za onaj građevinski proizvod za koji se izjavom o usaglašenosti potvrđuje usaglašenost sa odgovarajućim standardom ili tehničkom specifikacijom kojom je preuzeta usaglašena evropska specifikacija; Zakonom o prostornom planiranju i građenju u Brčko Distriktu BiH, nije predviđeno posebno označavanje građevinskih proizvoda oznakom usklađenosti. Upoređujući prethodno navedene zakone, možemo konstatovati sljedeće:

■ zakoni su većim dijelom ujednačeni i njihovim

odredbama većim dijelom su preuzete odredbe Direktive o građevinskim proizvodima (89/106/EEZ),

■ u odnosu na Uredbu o građevinskim proizvodima (305/2011), navedeni zakoni se razlikuju, u onoj mjeri, u kojoj se Direktiva o građevinskim proizvodima razlikuje od Uredbe. Uredba uvodi striktnije i transparentnije procedure za stavljanje na tržište građevinskih proizvoda, a terminologija je dijelom izmijenjena.

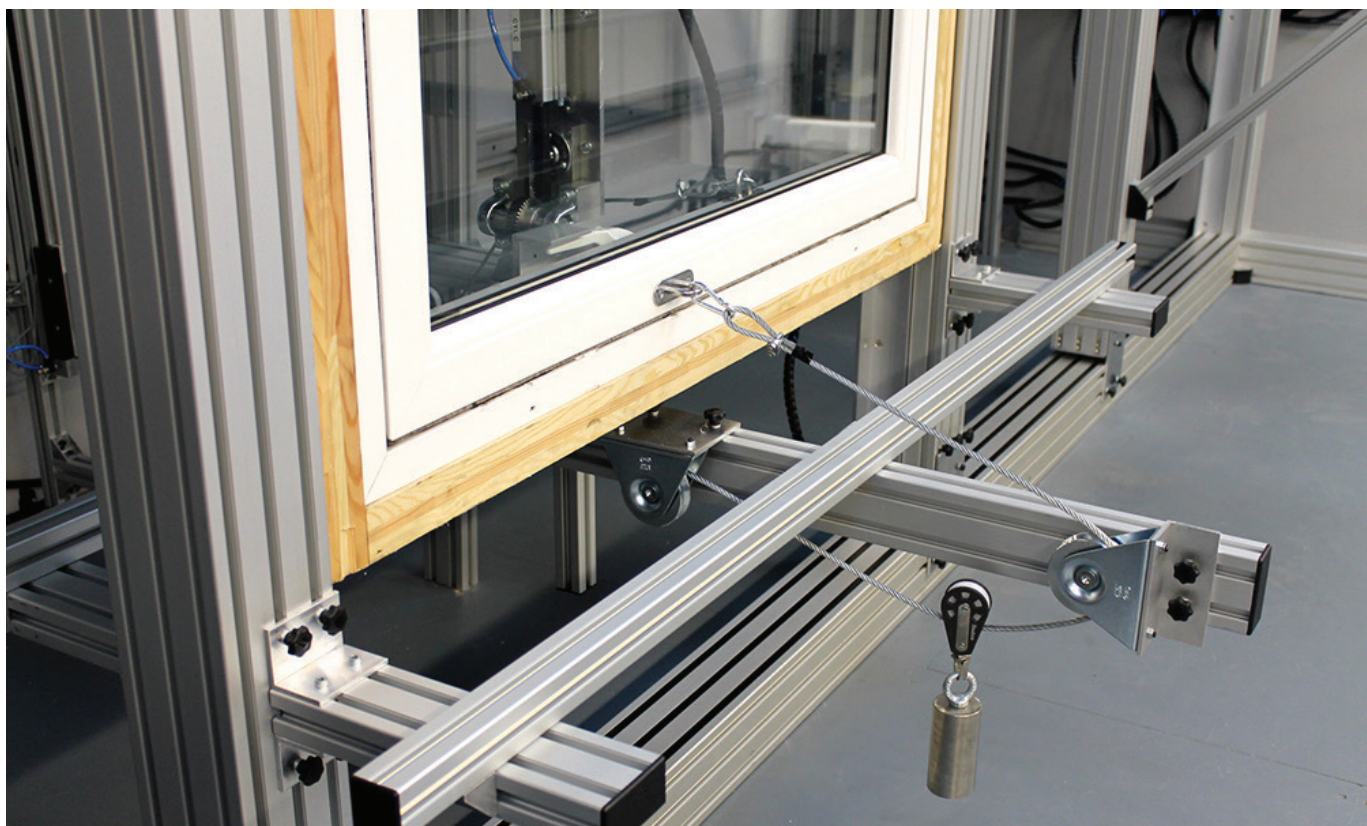
Osnovne razlike između Direktive o građevinskim proizvodima (u daljnjem tekstu Direktive) i Uredbe o građevinskim proizvodima (u daljnjem tekstu Uredbe) su date u **Tabeli 2.**

Tabela 1.

	Federacija BiH	Republika Srpska	Brčko Distrikt BiH
Zakoni	Zakon o građevinskim proizvodima	Zakon o građevinskim proizvodima	Zakon o prostornom planiranju i građenju
Pravilnici	Doneseno pet pravilnika	Doneseno pet pravilnika	Predviđeno donošenje četiri pravilnika koji se odnose na građevinske proizvode
Standardi	BAS	SRS, BAS	BAS
Upotrebljivost građevinskog proizvoda	Dokazuje se: - Dokumentom o Usklađenosti - Oznakom usklađenosti.	Dokazuje se: - Dokumentom o usaglašenosti - Oznakom usaglašenosti	Dokazuje se Tehničkim propisom na način da se: - direktno utvrđuje tehničko svojstvo, - upućuje na drugi propis koji reguliše tehničko svojstvo
Tehničko odobrenje (utvrđuju se tehnička svojstva proizvoda i određuje način dokazivanja njegove upotrebljivosti)	Poglavlje II Zakona Donosi se za proizvod za koji ne postoji tehnički propis, BAS standard ili usklađeni evropski standard ili čija svojstva znatno odstupaju od tehničkih propisa	Poglavlje II Zakona Donosi se za proizvod za koji ne postoji SRS ili BAS standard ili čija svojstva znatno odstupaju od tehničkih propisa	Glava IX. Član 69. Tehničkom dozvolom se utvrđuju tehnička svojstva građevinskih proizvoda za koje nije donesen tehnički propis ili čija svojstva znatno odstupaju od tehničkih propisa
Ocjenjivanje usklađenosti	Poglavlje III Član 22. - Certifikat o fabričkoj kontroli proizvodnje od ovlaštenog pravnog lica	Poglavlje III Član 23. - Certifikat o fabričkoj kontroli proizvodnje od ovlaštenog pravnog tijela	Glava IX. Član 74. - Certifikat o usklađenosti samo od pravnog subjekta sa akreditacijom BATA-e.
Dokumenti o usklađenosti	Poglavlje IV Član 26. - Certifikat o usklađenosti - Izjava o usklađenosti	Poglavlje IV Član 26. - Certifikat o usaglašenosti - Izjava o usaglašenosti	Glava IX. Član 74. - Certifikat o usklađenosti
Tehnička uputstva i oznaka usklađenosti	Poglavlje V Oznaka „E”	Poglavlje V Oznaka „C” ili „CE”	Nije propisana oznaka usklađenosti

Tabela 2.

Razlike i izmjene	Direktiva o građevinskim proizvodima – CPD (89/106/EEZ)	Uredba o građevinskim proizvodima – CPR (305/2011)
Promijenjeni su pojmovi i broj zahtijeva	Šest bitnih zahtijeva (essential requirements)	Sedam osnovnih zahtijeva (basic requirements) od koji je prvih šest identično Direktivi izuzev četvrtog zahtijeva koji je pored sigurnosti u upotrebi dopunjen sa pristupačnošću u upotrebi.
Pojednostavljene procedure	Nema pojednostavljenih procedura	Koriste se postojeći podaci/resultati ispitivanja da se smanji količina neophodnih ispitivanja: -podijeljeno dodjeljivanje tipa proizvoda, -kaskadno ispitivanje, -bez ispitivanja ili proračuna, -bez daljnjeg ispitivanja ili proračuna u skladu sa uslovima propisanim u usklađenoj tehničkoj specifikaciji, -pojednostavljene procedure za mala preduzeća i neserijsku proizvodnju.
Ocjenjivanje usklađenosti i svojstava proizvoda	Sistem ocjenjivanja usklađenosti (AoC-Attestation of Conformity)	Sistem ocjenjivanja i provjere stalnosti svojstava (AVCP-Assessment and Verification of Constancy of Performance)
Izjava o svojstvima	Izjava o usklađenosti (DoC-Declaration of Conformity)	Izjava o svojstvima (DoP- Declaration of Performance) - obavezna
Harmonizirani evropski standardi	Namijenjena upotreba je pretpostavljena ali nije izričito izjavljena	Izjavljivanje o namijenjenoj upotrebi je obavezno u Izjavi o svojstvima
Dokumenti evropske tehničke ocjene	Evropsko tehničko odobrenje (ETA-European Technical Approval)	Evropska tehnička ocjena (ETA-European Technical Assessment)
Evropska organizacija za tehničko ocjenjivanje (European Organization for Technical Asessments – EOTA)	Evropska organizacija za tehnička odobrenja (European Organization for Technical Approvals –EOTA)	Evropska organizacija za tehničko ocjenjivanje (European Organization for Technical Asessments – EOTA)
Obaveze privrednih subjekata	Indirektne obaveze	Specifične obaveze za privredne subjekte
Kontaktne tačke	Nisu postojale	Obaveze uspostavljanja do 01.07.2013.godine
Prijavljena tijela	Prijavljena od država članica EU	Prijavljena od država članica EU prema specifičnim kriterijima Uredbe

2.5 PREPORUKE

Na osnovu prethodno navedenog, prioritarno je potrebno:

1. Izvršiti usklađivanje građevinske regulative BiH sa Uredbom o građevinskim proizvodima (CPR),
2. Potpuno ujednačavanje propisa na državnom nivou BiH, u cilju otklanjanja prepreka za slobodno stavljanje građevinskih proizvoda na tržište i njihovu trgovinu,
3. Raditi na povećanju broja ovlaštenih pravnih lica/tijela za ocjenjivanje usklađenosti i izdavanje certifikata o usklađenosti, u cilju dosljednog provođenja BiH regulative koja se odnosi na građevinske proizvode.

SADRŽAJ

UVOD	1
PREDGOVOR	2
AKRONIMI	3
1. EU ZAKONODAVSTVO	4
1.1 Osnovne definicije.....	4
1.2. GRAĐEVINSKI PROIZVODI.....	4
1.3. O UREDBI (CPR).....	4
1.3.1. Područje primjene.....	4
1.3.2. Definicije.....	6
1.3.3. Osnovni zahtjevi za građevine i bitne karakteristike građevinskih proizvoda.....	6
1.3.4 Izjava o svojstvima (Declaration of Performance - DoP).....	7
1.3.5 CE OZNAKA.....	8
1.3.6 Kontaktne tačke za građevinske proizvode.....	9
1.3.7 Obaveze proizvođača, ovlaštenih predstavnika, uvoznika i distributera.....	10
1.3.7.1 Proizvođači.....	10
1.3.7.2 Ovlašteni predstavnici.....	10
1.3.7.3 Uvoznici.....	10
1.3.7.4 Distributeri.....	11
1.3.7.5 Slučajevi u kojima se obaveze proizvođača primjenjuju na uvoznike i distributere.....	12
1.3.7.6 Identifikacija privrednih subjekata.....	12
1.3.8 Usklađene tehničke specifikacije.....	12
1.3.8.1 Harmonizirani / usklađeni standardi.....	12
1.3.8.2 Evropski dokumenti za ocjenjivanje (European Assessment Documents - EADs).....	13
1.3.8.3 Evropska tehnička ocjena (European Technical Assessment - ETA).....	13
1.3.8.4 Ocjenjivanje i provjera stalnosti svojstava (Assessment and Verification of Constancy of Performance - AVCP).....	14
1.3.9 Tijela za tehničko ocjenjivanje (Technical Assessment Bodies - TABs).....	15
1.3.10 Pojednostavljeni postupci.....	15
1.3.11 Tijela koja podnose prijavu i Prijavljena tijela (Notified bodies - NBs).....	16
1.3.11.1 NANDO (New Approach Notified and Designated Organisations) informacioni sistem.....	16
1.3.4.5 Nadzor nad tržištem i sigurnosni postupci.....	16
2. BIH ZAKONODAVSTVO	16
2.1 Federacija Bosne i Hercegovine (FBiH).....	17
2.2. Republika Srpska (RS).....	17
2.3 Brčko Distrikt.....	17
2.4 Zaključak.....	17
2.5 PREPORUKE	20

TEHNIČKI BILTEN, Izdavač: Zenička razvojna agencija ZEDA, Za izdavača: Muhsin Ibrahimagić - direktor, Menadžer projekta: Senad Pašalić, Redakcioni odbor: dr. Sabahudin Jašarević - Univerzitet u Zenici, Jugoslav Anđelić - Grad Zenica, Muhsin Ibrahimagić - ZEDA, Amir Kubat - LIND, Autori tekstova: Alma Bećirović, Ajdin Jeleč i Adnan Brdarević, Lektura i korektura: Ajna Hodžić, Grafička priprema: Emir Čaplja

Partneri i sufinansijeri u projektu

Grad Zenica

Univerzitet u Zenici

Federalno Ministarstvo razvoja,
poduzetništva i obrta